

Analýza daňového zatížení nepodnikajících osob

Kateřina Palínková

Bakalářská práce
2015

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav financí a účetnictví

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina Palínková**
Osobní číslo: **M11063**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Účetnictví a daně**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Analýza daňového zatížení nepodnikajících osob**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Zpracujte teoretické a metodické poznatky týkající se daňové problematiky.

II. Praktická část

- Realizujte dotazníkové šetření zaměřené na povědomí nepodnikatelských subjektů o daňové optimalizaci.
- Proveďte analýzu daňového zatížení u nepodnikatelských subjektů.
- Zhodnoťte výsledky analýzy a navrhněte doporučení pro optimalizaci daňového zatížení nepodnikajících osob.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

DVOŘÁKOVÁ, Veronika. Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2013/2014. Praha: Linde, 2013, 327 s. ISBN 978-80-7201-916-8.
GRUBER, Jonathan. Public finance and public policy. 3rd ed. New York: Worth Publishers, c2011, 1 sv. ISBN 978-1-4292-1949-5.
KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. 5., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 275 s. ISBN 978-80-7357-574-8.
PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance: teorie a praxe v ČR. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 642 s. ISBN 978-80-7357-698-1.
VANČUROVÁ, Alena. Zdanění osobních příjmů. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 427 s. ISBN 978-80-7478-388-3.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Zuzana Crhová
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání bakalářské práce: 16. února 2015
Termín odevzdání bakalářské práce: 15. května 2015

Ve Zlíně dne 16. února 2015

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

Ing. Eliška Pastuszková, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 15. 5. 2015

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce pojednává o problematice optimalizace daňového zatížení u nepodnikajících osob v České republice. Tato práce je rozdělena do dvou částí – teoretická a praktická, přičemž první část je zaměřena na charakteristiku českého daňového systému a základní pojmy z oblasti daně z příjmů fyzických osob nutné k pochopení praktické části. V druhé části této práce je provedena analýza daně z příjmů u sledovaných modelů poplatníků a doporučeny způsoby optimalizace této daně.

Klíčová slova:

daň z příjmů, poplatník, daňové zatížení, základ daně, slevy na dani, fyzická osoba, optimalizace daně, nepodnikající osoba, přímé daně

ABSTRACT

Bachelor thesis deals with issue of optimizing the tax burden on nonentrepreneurial people in the Czech Republic. This work is divided into two parts - theoretical and practical, the first part focuses on the characteristics of the Czech tax system and basic concepts of tax on income of individuals necessary to understand the practical part. In the second part of this thesis is an analysis of income tax payers in tested models, and recommended ways to optimize this tax.

Keywords:

income tax, taxpayer, tax burden, tax base, credits, natural person, tax optimization, person who are not engaged in business, direct taxes

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí bakalářské práce paní Ing. Zuzaně Crhové, za připomínky a rady, které mi poskytla k vypracování mé bakalářské práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ÚVOD DO DAŇOVÉ PROBLEMATIKY	12
1.1 HISTORIE DAŇOVÝCH TEORIÍ.....	12
1.1.1 Osobní důchodové daně.....	14
1.2 VEŘEJNÝ ROZPOČET A VEŘEJNÉ PŘÍJMY.....	15
1.2.1 Daňové příjmy.....	16
1.2.2 Definice daně.....	16
1.2.3 Funkce daní.....	18
1.2.3.1 Funkce alokační.....	18
1.2.3.2 Funkce redistribuční.....	19
1.2.3.3 Funkce stabilizační.....	19
1.2.3.4 Funkce fiskální.....	19
1.2.4 Klasifikace daní.....	19
2 DAŇOVÁ SOUSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY	21
2.1 PŘEHLED DANÍ V ČR.....	21
2.1.1 Daně přímé.....	22
2.1.2 Daně nepřímé.....	22
2.1.3 Sociální pojištění.....	22
2.2 DAŇ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB.....	23
2.2.1 Poplatník a plátce.....	23
2.2.2 Předmět daně.....	24
2.2.3 Příjmy, které nejsou předmětem daně z příjmů.....	24
2.2.4 Osvobození od daně z příjmů.....	24
2.2.5 Kdo má povinnost podat daňové přiznání.....	26
2.2.6 Příjmy ze závislé činnosti (§ 6).....	26
2.2.7 Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7).....	28
2.2.8 Příjmy z kapitálového majetku (§ 8).....	29
2.2.9 Příjmy z nájmu (§ 9).....	30
2.2.10 Ostatní příjmy (§ 10).....	30
2.2.11 Základ daně a daňová ztráta.....	32
2.2.12 Sazba daně.....	32
2.2.13 Odčitatelné položky.....	34
2.2.14 Slevy na dani.....	34
3 DAŇOVÉ ZATÍŽENÍ VE VYBRANÝCH ZEMÍCH EU	36
3.1 DAŇOVÁ KVÓTA.....	37
3.2 ZATÍŽENÍ NEPODNIKAJÍCÍCH OSOB.....	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	40
4 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	41

4.1	VÝBĚR RESPONDENTŮ A ZPŮSOB SBĚRU DAT.....	41
4.2	KONCEPCE DOTAZNÍKU	41
4.3	ZPRACOVÁNÍ A VYHODNOCENÍ DAT	41
5	VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VYPLÝVAJÍCÍCH Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	42
5.1	VÝSLEDKY ŠETŘENÍ TÝKAJÍCÍ SE DANĚ Z PŘÍJMŮ FO	46
5.2	VÝSLEDKY ŠETŘENÍ TÝKAJÍCÍ SE DANĚ Z PŘIDANĚ HODNOTY	47
5.3	VÝSLEDKY ŠETŘENÍ TÝKAJÍCÍ SE SPOTŘEBNÍCH DANÍ.....	48
5.4	VÝSLEDKY ŠETŘENÍ TÝKAJÍCÍCH SE NEMOVITOSTÍ	49
5.5	ZATÍŽENÍ VNÍMÁNÉ VYBRANÝMI RESPONDENTY	49
5.6	DAŇOVÁ OPTIMALIZACE U VYBRANÝCH NEPODNIKAJÍCÍCH OSOB	50
5.6.1	Optimalizace daňové povinnosti rodiny.....	50
	ZÁVĚR A DOPORUČENÍ	54
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	56
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	58
	SEZNAM OBRÁZKŮ	59
	SEZNAM TABULEK.....	60
	SEZNAM PŘÍLOH.....	61

ÚVOD

Jak již napovídá název, obsah této bakalářské práce se bude zabývat analýzou daňového zatížení u nepodnikajících osob, neboli fyzických osob. Vybrala jsem si toto téma, jelikož většina prací se zaměřuje spíše na podnikatelské subjekty, přitom množství nepodnikatelských subjektů je oblasti daní nezanedbatelný. V teoretické části zpracuji teoretické a metodické poznatky z daňové problematiky. Zaměřím se také na vývoj daní a na daňovou soustavu v České republice. V závěru teoretické části se budu zabývat současnou situací v oblasti daňového zatížení ve vybraných zemích Evropské unie a v České republice.

V praktické části jsem se rozhodla využít dotazníkového šetření. Mým cílem bude zjistit, jak jednotlivé daně zatěžují vybrané nepodnikatelské subjekty. Zaměřím se na analýzu daňové gramotnosti vybraného vzorku respondentů a vyhodnotím je. Budu se zabývat optimalizací daně z příjmu fyzické osoby. Pro modelový příklad zvolím rodinu a pokusím se navrhnout co nejvhodnější způsob optimalizace základu daně.

Cílem práce je poukázat na možnosti, které mají nepodnikatelé v oblasti daňové optimalizace, zjistit do jaké míry sahají vědomosti v oblasti daní, jaký mají na daně pohled a vytvořit obraz o celkové daňové zatíženosti nepodnikajících osob.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Cílem práce je ukázat varianty, které mají nepodnikající osoby v oblasti daňové optimalizace, zjistit do jaké míry sahají jejich daňové znalosti a informovanost ve věci vlastní daňové optimalizace, jaký mají na daně pohled a vytvořit ucelený obraz celkového daňového zatížení nepodnikajících osob.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚVOD DO DAŇOVÉ PROBLEMATIKY

V celém následujícím textu se budeme zabývat daněmi, které představují jeden druh příjmů veřejných rozpočtů (státních, municipálních nebo v některých zemích rozpočtů vyšších stupňů územní samosprávy a také veřejných fondů). Příjmy veřejných rozpočtů můžeme rozdělit na daně, poplatky, půjčky a dary. (Kubátová, 2010, s. 15)

1.1 Historie daňových teorií

Počátky rozvoje daňových teorií sahají až do starověku, kde se o rozvoj v rámci filozofie a náboženských učeních zasloužil Aristoteles. Ve středověku k rozvoji přispěli také Tomáš Akvinský a Tomáš Štíttný ze Štíttného. První myslitelé, kteří však ze svého myšlení vytvořili ucelený ekonomický systém a vysvětlili povahu a funkci daní, byli v 18. století francouzští fyziokraté – např. François Quesnay a angličtí klasičtí ekonomové – Adam Smith a David Ricardo. Svá učeních zakládali na svobodě jednotlivce, což tvořilo základní předpoklad hospodářské teorie a politiky (hospodářský liberalismus a individualismus).

Adam Smith (1723–1790) byl objevitel a zastánce proslulé **neviditelné ruky trhu**. Prohlašuje, že činnost národního hospodářství funguje na základě řádu, systému přirozené svobody, který se ustaví sám, jakmile bude odstraněno státní omezení. I přesto však podle něj tento systém potřebuje panovníka, jelikož stát musí zabezpečovat vnější obranu, vnitřní pořádek, včetně právního řádu a veřejné služby (např. školství), tudíž mu k financování těchto funkcí slouží především daně. A. Smith formuloval **čtyři daňové kánony**, které jsou postaveny na zásadě spravedlnosti, určitosti, pohodlnosti placení a úspornosti:

- I. Všichni poddaní by měli přispívat na výdaje na správu státu dle jejich možností, tj. úměrně svému důchodu, kterého pod ochranou státu požívají.
- II. Daň, která má být poddanými odváděna má mít přesnou výši, nikoli libovolnou. Doba splatnosti, způsob placení a suma by měla být poplatníkovi i komukoli dalšímu, jasně stanovena.
- III. Daň by se měla vybírat přesně tehdy a takovým způsobem, jak se to poplatníkovi asi nejlépe hodí.
- IV. Každá daň by měla být co nejvíce propracována, aby obyvatelé neplatili příliš nad to, kolik jim ona daň skutečně přináší. (Kubátová, 2010, s. 32-34)

Dle Adama Smithe je neefektivní daně vybírat, pokud:

- výběr daní vyžaduje práci mnoha úředníků,
- brání podnikání a odrazuje od určitých činností,
- je vybírání daní spojeno s nepříjemnostmi, šikanováním a křivdou,
- exekuce mohla zastihnout nešťastníky tak, že by je ekonomicky zničila.

Výsledkem Smithových myšlenek je návrh na tzv. **daňový pluralismus** – soustava různých daní. (Kubátová, 2010, s. 34)

Dalším významným anglickým ekonomem byl David Ricardo (1772-1823), který ve svém díle „Zásady politické ekonomie národů“, jež mělo podobě velký ohlas jako Smithovo „Bohatsví národů“, považuje daň za zlo, které brání v rozmnožení důchodu i blahobytu národa. Souhlasil s názorem „Nejlepší finanční plán je málo utrácet, nejlepší daň je ta, která je nejmenší.“ Mnohé z jeho názorů i názorů Smithe platí dodnes. (Kubátová, 2010, s. 35)

V poslední třetině 19. století došlo k tzv. **marginalistické revoluci**, neboli procesu, který můžeme považovat za počátek současné ekonomie. Hlavním předmětem zkoumání neoklasiků je rovnováha na dokonale konkurenčním trhu. Neoklasikové byli první, kteří použili křivky nabídky a poptávky a také teorie přebytku spotřebitele i výrobce. Zakladateli neoklasicismu byli např. Emil Sax, Friedrich Wieser (1851-1926), Arthur Cecil Pigou nebo Knut Wicksell.

Hospodářská krize koncem 20. a počátkem 30. let 20. století znamenala velký otřes dosavadních ekonomických teorií a nástup britského ekonomy Johna Maynarda Keynesese (1883-1946) s novou rozpočtovou teorií. Roku 1936 publikoval své myšlenky v knize „Obecná teorie zaměstnanosti, úroků a penězů“. Během prvních poválečných desetiletí sklidila ve většině vyspělých zemí velký úspěch a krize byla zdá se, že zažehnána.

Později v 60. a 70. letech se však ukázalo, že keynesiánská hospodářská politika vede dlouhodobě k inflaci. Nahradila ji tzv. Neokonzervativní ekonomie, která prosazuje převážně fungování samotných mechanismů trhu a potlačuje státní regulace. Nově vzniklou daňovou teorií v rámci neokonzervatismu představuje **teorie strany nabídky**. Jak již název napovídá, jde o povzbuzení nabídkové strany ekonomiky – oproti předešlé keynesiánské teorii stimulaci agregátní poptávky. (Kubátová, 2010, s. 34)

1.1.1 Osobní důchodové daně

Poprvé byla zavedena roku 1799 ve Velké Británii a sloužila k financování válek proti Napoleonovi. Nejdříve šlo o zdanění zisku pouze na úrovni osob, roku 1803 však došlo k rozšíření daně na všechny příjmy. Po porážce Napoleona byla následně na krátkou dobu zrušena. Důsledkem poválečného zadlužení a nedostatku veřejných příjmů byla však znovu zavedena premiérem Peelem.

Ve vyspělých zemích se tato daň objevuje až koncem 19. či začátkem 20. století. Roku 1812 došlo k zavedení tzv. výdělkové daně v Rakousku a následně k přeměně daně pozemkové na daň domovní a zbytek pozemkové daně. Na území dnešní České republiky (tedy dříve Rakouska-Uherska) došlo k zavedení osobní důchodové daně roku 1849.

Výjimkou, kde se tato daň z osobních důchodů dodnes neodvádí, jsou Bahamy, Bahrajn, Bermudy, Island, Kajmanské ostrovy, Kuvajt, Omán, Saudská Arábie, Spojené Arabské Emiráty a Uruguay. Tyto „daňové ráje“ jsou buď naftovými velmocemi, nebo bohatými turistickými destinacemi, tudíž daně z příjmů poplatníků nejsou nezbytným zdrojem příjmů veřejných rozpočtů.

V České republice byla dne 1. 1. 1993 zavedena daň z příjmů fyzických osob, jejichž cílem bylo zdanění globálního důchodu jednotlivců tak, aby nedocházelo k rozdílům mezi zdaněním důchodů z různých zdrojů. (Kubátová, 2010, s. 158-160)

Gruber (2011, s. 524-525) ve své publikaci uvádí, že daň vybíraná ze mzdy pracovníků je hlavním prostředkem financování programu sociálního pojištění (sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, zdravotní pojištění, a tak dále).

Zvláštním případem individuálních osobních daní je tzv. záporná důchodová daň. Princip spočívá v tom, že je stanovena optimální hranice výše příjmu. Nad touto hranicí příjem podléhá daňové povinnosti, pod touto hranicí příjmu se daň neplatí, ale naopak občan získává nárok na příspěvek od státu (sociální dávku). (Peková, 2011, s. 335)

1.2 Veřejný rozpočet a veřejné příjmy

Veřejný rozpočet je obecné označení rozpočtu, který je sestavován veřejnými institucemi. Pro tyto instituce slouží jako nástroj k zabezpečení stanovených cílů a úkolů. Veřejným rozpočtem rozumíme také velmi spletitou a rozsáhlou soustavu rozpočtů, skládající se z: (Lajtkepová, 2013, s. 19).

Obr. 1: Rozdělení rozpočtové soustavy ČR (Kubátová, 2010, s.)

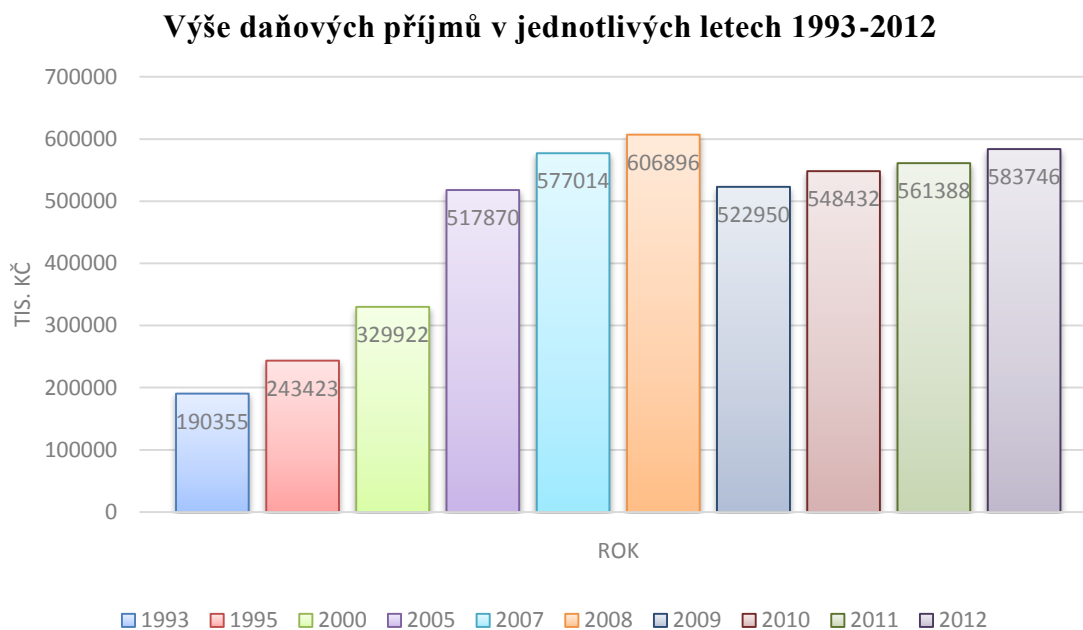
Veřejné příjmy lze stručně definovat jako zdroj sloužící ke krytí veřejných výdajů. Z hlediska času je lze rozdělit na běžné a kapitálové. Běžné příjmy slouží ke krytí běžných výdajů a zpravidla je členíme na daňové (nenávratné) a nedaňové (návrtné i nenávratné) příjmy. Příjmy kapitálové jsou téměř výhradně nedaňovými příjmy a jsou určeny ke krytí investičních výdajů. (Lajtkepová, 2013, s. 30,31)

Tab. 1: Struktura příjmů SR v České republice (Lajtkepová, 2013, s. 31)

Ukazatel	Mil. Kč	%
Příjmy celkem	1 080 767,6	100,0
Daňové příjmy	931 994,4	86,2
Pojistné na sociálním zabezpečení	377 772,0	34,9

1.2.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy jednoznačně představují rozhodující část veřejných příjmů. Patří sem nejen daně a cla, ale také povinný příspěvek na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti a povinné veřejné zdravotní pojištění. (Lajtkepová, 2013, s. 34-35)

Obr. 2: Výše daňových příjmů (Lajtkepová, 2013, s. 35)

1.2.2 Definice daně

Daň představuje transfer finančních prostředků od soukromého k veřejnému sektoru. Definiujeme ji také povinnou, nenávratnou, zákonem určenou platbou do veřejného rozpočtu. Jedná se o platbu neúčelovou a neekvivalentní. Transfer je specifikován jako jednostranný pohyb zboží, služby, peněz apod. od jednoho subjektu ke druhému. Oproti tomu transakce je oboustranný pohyb, směna mezi subjekty. Proto je daň transferem a např. nákup zboží v obchodě transakcí. (Kubátová, 2010, s. 15)

Neúčelovostí daně rozumíme skutečnost, že konkrétní platba daně v určité výši neslouží k financování konkrétního vládního projektu, ale že se stane součástí celkových příjmů veřejného rozpočtu, z něhož se poté budou financovat různé veřejné potřeby.

Neekvivalentnost daně znamená, že poplatník nemá nárok na protihodnotu ve výši odpovídající jeho platbě. (Kubátová, 2010, s. 16)

Daňová povinnost vzniká opakovaně v časových intervalech (např. placení daně z příjmů každý rok) nebo nepravidelně a platí se v určitých případech (např. při každém převodu nemovitosti). Můžeme ji chápat jako vynucené břemeno, které uvaluje stát na své poplatníky. (Lajtkepová, 2013, s. 35)

Lajtkepová (2013, s. 35) ve své knize uvádí, že u každé daně musí být příslušným zákonem stanoveno následující:

- subjekt daně (plátce a poplatník),
- objekt daně (předmět),
- daňová sazba a způsob výpočtu daně,
- slevy na dani a případná osvobození od daně,
- nezdanitelné minimum základu daně,
- způsob placení a splatnost daně,
- místo výběru daně.

Poplatník – fyzická nebo právnická osoba, jejíž příjmy, majetek nebo úkony jsou přímo podrobeny dani.

Plátce – fyzická nebo právnická osoba, která má povinnost odvést správci daně daň vybranou od poplatníků nebo sraženou poplatníkům.

Předmět daně – skutečnost, k níž se daň váže. Touto skutečností mohou být zdanitelná plnění, příjmy ze závislé činnosti, příjmy z podnikání a z jiné výdělečné činnosti, aj.

Sazba daně – je zákonem stanovený podíl daně na daňovém základě.

Sleva na dani - je zákonem stanovená konkrétní částka nebo určený podíl, o který lze snížit vypočtenou daň.

Osvobození od daně – je skutečností, která je sice předmětem daně, ale za splnění určitých podmínek se z ní daň neplatí.

Nezdanitelné minimum – částka, která nepodléhá zdanění.

Odčitatelné položky snižují základ daně (např. úleva na dítě, na vyživovaného partnera)

Připočitatelné položky jsou naopak částky zvyšující základ daně.

Splatnost daně – zákonem stanovený termín, do kterého má daňový subjekt povinnost skutečně odvést daň. Po tomto termínu většinou nastupují sankce.

Správce daně – orgán, který je ze zákona oprávněn daně vyměřit, vybrat a také vymáhat. Patří sem zejména finanční úřady a finanční ředitelství. (Lajtkepová, 2013, s. 35-36)

1.2.3 Funkce daní

V moderní ekonomické teorii spočívá funkce daní z existence veřejného sektoru. Veřejný sektor zabezpečuje funkce, které nejsou dobře zabezpečeny trhem, jako jsou například sociální služby, zdravotnictví, školství, veřejná doprava a mnoho dalších oblastí. Tam kde tzv. selhává trh, musí nastoupit jiný nástroj, který nazýváme vládním zásahem. Veřejné finance mají za úkol napomáhat k vyrovnání příliš velkých rozdílů mezi lidmi, snaží se omezovat škodlivou spotřebu některých statků (cigarety, alkohol) a také se snaží chránit některé výrobce a spotřebitele před zvláštními monopolů. (Kubátová, 2010, s. 16)

1.2.3.1 Funkce alokační

Je uplatňována pouze pokud trh projevuje neefektivnost v alokaci zdrojů. Příčinami tržního selhání jsou:

- I. **Existence veřejných statků.** Veřejné statky se vyznačují tím, že jejich spotřeba je nedělitelná mezi jednotlivce a zároveň jednotlivci jsou ze spotřeby nevylučitelní. To znamená, že každý jedinec spotřebovává veřejný statek, spotřeba jednoho z nich nezměňuje spotřebu ostatních a dále nelze žádnému jedinci zamezit v přístupu k veřejnému statku. Jako příklad může sloužit např. maják, veřejná cesta, národní obrana a další. Tyto statky musí být financovány z veřejných peněz, jinak by zřejmě vůbec nevznikly. Nikdo by totiž neměl zájem tyto statky financovat. Došlo by tak k jevu tzv. černého pasažéra (Každý chce jet, ale nikdo nechce platit).
- II. **Existence statků pod ochranou.** Jedná se o takové statky, o kterých si myslíme, že by jich mělo produkovat více, než kolik by si jich lidé byli ochotni na vlastní náklady pořídit. Příkladem je vzdělávání, kultura a také bydlení.
- III. **Existence externalit.** Externalita označujeme jako užitek nebo škody, které vznikají jako vedlejší produkt trhu a neprojevují se v ceně výrobku či služby. Pozitivní externalitou je užitek, který slouží dalším lidem (např. očkování). Negativní externalitou je naopak škoda, kterou trpí další lidé (např. znečištění přírody továrnou). (Kubátová, 2010, s. 19)

1.2.3.2 Funkce redistribuční

Je důležitá, jelikož lidé nepovažují rozdělení důchodů a bohatství, vzniklých fungováním trhu, za spravedlivé. Úkolem veřejných financí je přesunout část důchodů a bohatství směrem od bohatších jedinců k chudším. Nástrojem může být např. progresivní daň z příjmů. (Široký, 2008, s. 12)

1.2.3.3 Funkce stabilizační

Zmírňuje cyklické výkyvy v ekonomice v zájmu zajištění dostatečné zaměstnanosti a cenové stability. Funguje na principu, že v době hospodářské krize jsou daně uvalené na poplatníky nižší a zůstává poplatníkům tedy více prostředků k povzbuzování poptávky po zboží a službách. Naopak v době konjunktury mají být daně relativně vyšší a odebírat poplatníkům více z jejich výdělků, aby se omezila poptávka a ekonomika se tzv. nepřehřívala. O této funkci fiskální politiky se vede mnoho sporů, je však nesporné, že daňový systém je schopen ovlivňovat agregátní národohospodářské ukazatele, ať už je jeho důsledek jakýkoliv. (Široký, 2008, s. 12)

1.2.3.4 Funkce fiskální

Nemá stejné postavení jako tři funkce výše uvedené. Tato funkce je obsažena ve všech výše uvedených funkcích. Rozumíme jí získávání finančních prostředků do veřejných rozpočtů, z nichž jsou poté financovány veřejné výdaje. (Široký, 2008, s. 12)

1.2.4 Klasifikace daní

Dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů fyzických a právnických osob se dělí podle objektu, na něž jsou uloženy (Česko, 1992):

- „a) daně z důchodů (příjmů),
- b) daně ze spotřeby,
- c) daně z majetku.“

Historicky se dělily:

- Daně z hlavy,
- Daně výnosové

Daně z hlavy rozumíme daň uloženou každému poplatníkovi bez ohledu na výši jeho příjmu. Je pro všechny stejná.

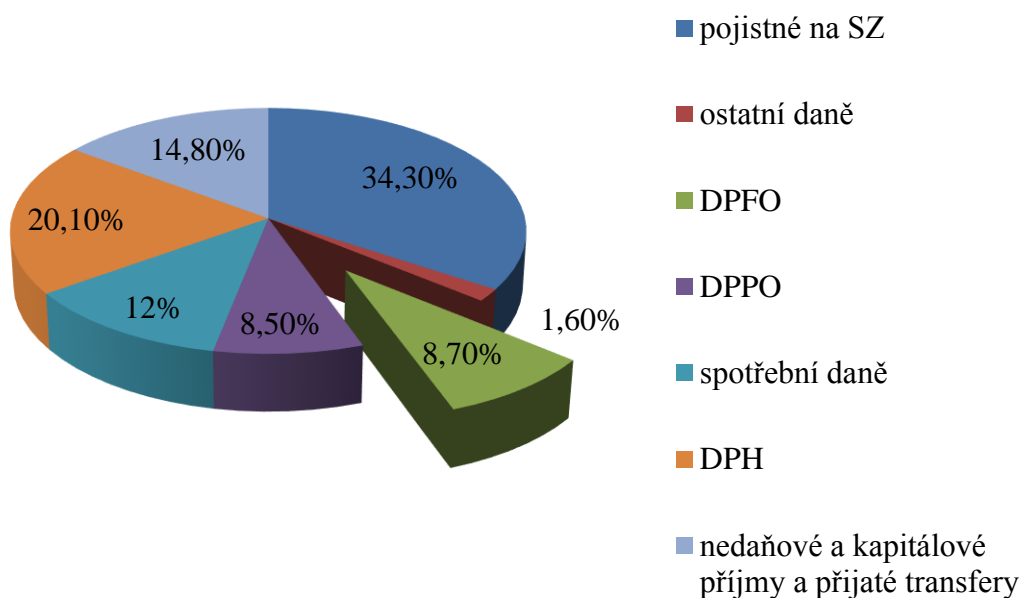
Daň výnosová se vztahuje k určitému typu výnosu, jako je např. výnos ze zemědělské činnosti či živnosti. (Kubátová, 2010, s. 21-22)

Podle charakteru veličiny, z níž se daň platí, se daně třídí:

- Kapitálové,
- Běžné.

Kapitálové daně jsou takové, jejichž objektem daně je stavová veličina vyjadřující množství, zásobu nebo stav. Stavovou veličinu (množství zboží na skladě, stav nemovitého majetku, množství peněz na účtu) zjišťujeme k určitému okamžiku, resp. dni. Kapitálovými daněmi jsou daně z majetku a daň dědická a darovací.

Běžnými daněmi nazýváme takové daně, které jsou uloženy na tzv. tokovou veličinu (produkt, důchod, přidaná hodnota nebo spotřeba) a zjišťují se za určitý časový úsek jako je měsíc, rok apod. Nejdůležitějšími daněmi patřící do této kategorie jsou daně důchodové, DPH a spotřební daně. (Kubátová, 2010, s. 21-22)

Obr. 3: Struktura celkových příjmů SR ve 3. čtvrtletí 2014 (MF ČR, 2015)

2 DAŇOVÁ SOUSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY

Charakteristikou daňového systému je popis tzv. daňového mixu, který vypovídá o tom, jakému typu daní dává daný stát přednost a jaký potlačuje. V posledních letech ve vyspělých zemích klesá podíl přímých daní na daňových mixech, jelikož mají menší vliv na ekonomickou aktivitu než daně nepřímé. Stejně tomu tak bylo i v ČR, kdy mezi lety 2007 a 2013 došlo k nárůstu snížené sazby daně z přidané hodnoty z 5 % na 15 %, tedy trojnásobně.

2.1 Přehled daní v ČR

Přehled daní, které se v ČR používají, jsou znázorněny v následujícím schématu:

Obr. 4: Struktura daní v České republice (ManagementMania.com, 2013)

2.1.1 Daně přímé

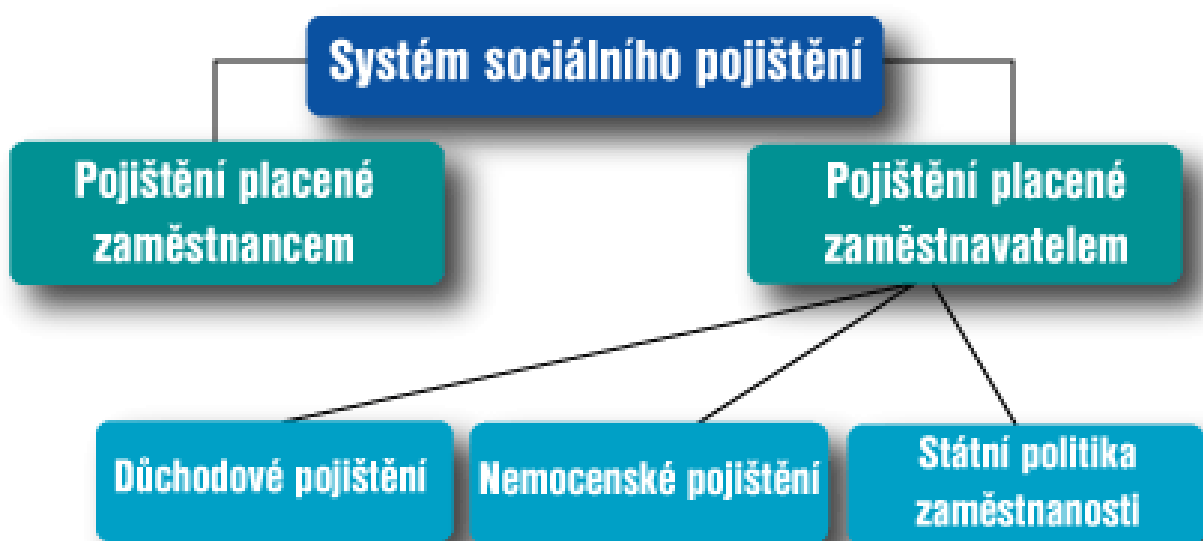
Udávají povinnost každému poplatníkovi vypočítat a odvést daň na základě jeho důchodové a majetkové situace. Typickým příkladem těchto daní jsou např. silniční daň, daň z nemovitostí, daň z převodu nemovitostí, daň dědická, darovací a daň z příjmů.

2.1.2 Daně nepřímé

Jsou hrazeny v cenách zboží a služeb, které poplatník nakupuje bez ohledu na jeho osobní situaci. Ty jsou poté odvedeny plátcem daně do státního rozpočtu. Patří sem daň z přidané hodnoty, spotřební daně a ekologické daně. (Dvořáková a kolektiv, 2013, s. 18)

2.1.3 Sociální pojištění

Některé z daní v širším pojetí slova smyslu se do tohoto členění nevměstávají, a to zejména **pojistné sociálního pojištění**. Toto pojistné má mezi daněmi specifické postavení, jelikož je v něm zásadní rozdíl v tom, že vykazuje určité znaky účelovosti, jako tomu je i např. u daně silniční, i určitou míru ekvivalence, protože platí, že čím více do systému osoba přispívá, tím vyšší nároky jí z něj plynou. Z ekonomického pohledu má však daňový charakter, jelikož účast na něm je povinná, protože si daňový subjekt nemůže zvolit, zda si pojistnou ochranu zaplatí, či se bez ní obejde. (Vančurová, 2013, s. 153)

Obr. 5: Systém sociálního pojištění v ČR (Karlovarský kraj, 2014)

Sociální pojištění v ČR se skládá z několika položek. První z nich je **veřejné zdravotní pojištění**, které je nejvíce legislativně odkloněno od položek ostatních. Toto pojištění slouží ke krytí výdajů nutné zdravotní péče dle rozsahu stanoveného zákonnými pravidly. Spadá pod Ministerstvo zdravotnictví ČR a výnosy pojistného směřují k zdravotním pojišťovnám, které toto pojištění spravují. (Vančurová, 2013, s. 154)

Dalším subsystémem je **nemocenské pojištění**, které slouží pojištěncům, v případě krátkodobé pracovní neschopnosti v důsledku nemoci či úrazu, k částečné náhradě jejich chybějících příjmů. Dále sem patří také **důchodové pojištění**, které napomáhá nahradit vlastní příjmy v případě dlouhodobé pracovní neschopnosti (invalidita) či ve stáří. Tyto dvě položky plynou do státního rozpočtu. Poslední složkou tohoto pojištění je **příspěvek na státní politiku zaměstnanosti**, který slouží jedincům v produktivním věku k zabezpečení svých potřeb v případě ztráty zaměstnání a podpoře vzniku nových pracovních míst. (Vančurová, 2013, s. 157)

2.2 Daň z příjmů fyzických osob

Zdanění příjmů fyzických osob se řídí zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen „ZDP“). Tento zákon byl již cca 130krát novelizován, tudíž je při jeho aplikování velmi důležité pracovat s aktuálním zněním (poslední novelizace k 1. 1. 2015). Dále musíme rozlišovat termíny platnost a účinnost právního předpisu, jelikož v praxi velmi často dochází k jejich záměně. Daň z příjmů fyzických osob patří do kategorie přímých daní, kdy poplatník i plátce daně je jedna osoba. (Dvořáková a kolektiv, 2013, s. 18)

2.2.1 Poplatník a plátce

Zákon 586/1992 Sb. §2 uvádí, že: „Poplatníky daně z příjmů fyzických osob jsou fyzické osoby. Poplatníci jsou daňovými rezidenty České republiky, nebo daňovými nerezidenty.“

Vančurová s Láchovou (2014) ve své publikaci uvádějí, že **daňový rezident** je:

- fyzická osoba, která má na území ČR bydliště,
- osoba, která na území ČR nemá trvalé bydliště, ale na tomto území se zdržuje alespoň 183 dní v průběhu kalendářního roku.

Daňový rezident podléhá dani svými celosvětovými příjmy (tzn. příjmy nabytými v ČR, ale také v zahraničí). Ostatní poplatníci nesplňující výše uvedená kritéria, **daňoví nerezidenti**, podléhají dani pouze z příjmů ze zdrojů na území ČR. (Vančurová a Láchová, 2014, s. 156)

2.2.2 Předmět daně

Dle § 3 odst. 1 zákona 586/1992 Sb., o daních z příjmů, předmětem daně jsou (Česko, 1992):

- „a) příjmy ze závislé činnosti (§ 6),
- b) příjmy ze samostatné činnosti (§ 7),
- c) příjmy z kapitálového majetku (§ 8),
- d) příjmy z nájmu (§ 9),
- e) ostatní příjmy (§ 10).“

Podle § 3 odst. 3 zákona 586/1992 Sb., o daních z příjmů se nepeněžní příjem oceňuje následovně (Česko, 1992):

- „a) podle právního předpisu upravujícího oceňování majetku,
- b) jako pětinasobek hodnoty ročního plnění, pokud příjem spočívá v jiném majetkovém prospěchu, jehož obsahem je opakující se plnění na dobu neurčitou, života člověka, nebo delší než 5 let.“

2.2.3 Příjmy, které nejsou předmětem daně z příjmů

V zákoně o daních z příjmů v § 3 odst. 4 nalezneme seznam všech příjmů, které předmětem této daně nejsou. Uvádím pouze několik příkladů ze zmiňovaného zákona (Česko, 1992):

- „a) přijaté úvěrové finanční nástroje,
- b) příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů při převodu majetku státu na jiné osoby,
- c) příjmy získané v dědickém řízení,
- d) příjmy z rozšíření rozsahu nebo vypořádání společného jmění manželů,
- e) příjmy získané vydáním majetku v restituci,
- f) příjmy z au-pair a další. (Česko, 1992)“

2.2.4 Osvobození od daně z příjmů

Dle § 4 odst. 1 zákona o daních z příjmů je uvedeno, že především uvedené příjmy jsou osvobozeny (Česko, 1992):

- „a) příjem z prodeje rodinného domu a souvisejícího pozemku, nebo jednotky, která nezahrnuje nebytový prostor, a souvisejícího pozemku, pokud v něm prodávající měl bydliště nejméně po dobu 2 let bezprostředně před prodejem; příjem z prodeje rodinného domu, jednotky, která nezahrnuje nebytový prostor, nebo spoluvlastnického podílu, a souvisejícího pozemku, pokud v něm prodávající měl bydliště bezprostředně před prodejem po dobu kratší 2 let,
- b) příjem z prodeje nemovitých věcí neosvobozený podle písmene a), přesáhne-li doba mezi nabytím vlastnického práva k těmto nemovitým věcem a jejich prodejem dobu 5 let;
- c) příjem z prodeje hmotné movité věci s výjimkou příjmu z prodeje cenného papíru, motorového vozidla, letadla nebo lodě, nepřesáhne-li doba mezi jejich nabytím a prodejem dobu 1 roku nebo movité věci, která je nebo v období 5 let před prodejem byla zahrnuta do obchodního majetku,
- d) dávka pro osobu se zdravotním postižením, dávka pomoci v hmotné nouzi, sociální služba, dávka státní sociální podpory, dávka pěstounské péče s výjimkou odměny pěstouna, příspěvek z veřejného rozpočtu a státní dávka nebo příspěvek podle jiných právních předpisů včetně úmrtného a příspěvku na pohřeb podle jiných právních předpisů,
- e) stipendia ze státního rozpočtu, z rozpočtu obce, z rozpočtu kraje, z prostředků vysoké školy, veřejné výzkumné instituce nebo právnické osoby, která vykonává činnost střední školy nebo vyšší odborné školy,
- f) podpory nebo příspěvku z prostředků odborové organizace, nepeněžního plnění nebo sociální výpomoci poskytované zaměstnavatelem z fondu kulturních a sociálních potřeb nejbližším pozůstalým nebo sociální výpomoci nejbližším pozůstalým za obdobných podmínek u zaměstnavatele, u kterého se tento fond nezřizuje,
- g) penze vyplácené z penzijního připojištění se státním příspěvkem, penze z penzijního pojištění a důchod z pojištění pro případ dožití s výplatou důchodu, a to z pojištění pro případ dožití, pro případ smrti nebo dožití a z důchodového pojištění, u kterých není vymezeno období jejich pobírání, invalidní penze z penzijního připojištění se státním příspěvkem na dobu určitou, invalidní penze na určenou dobu a jednorázové pojistné pro penzi podle zákona upravujícího doplňkové penzijní spoření,
- h) příspěvek fyzické osobě poskytovaný podle zákona upravujícího stavební spoření a státní podporu stavebního spoření a příjem plynoucí ve formě daňového bonusu,

i) ceny z veřejné soutěže, z reklamní soutěže nebo z reklamního slosování, pokud se nejedná o spotřebitelskou loterii, dále také ceny ze sportovní soutěže s výjimkou sportovní soutěže u poplatníků, u nichž je sportovní činnost podnikáním, a to v úhrnné hodnotě nepřevyšující 10 000,- Kč.“

2.2.5 Kdo má povinnost podat daňové přiznání

Podle § 38g odst. 1 je stanoveno, že daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob je povinen podat každý, jehož roční hrubý příjem, které jsou předmětem daně, přesáhly 15 000,- Kč nebo jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů, nepřesáhly 15 000,- Kč, ale vykazuje daňovou ztrátu. Nesmí se však jednat o příjmy osvobozené od daně a příjmy z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně. (Jánošíková, 2009, s. 323)

2.2.6 Příjmy ze závislé činnosti (§ 6)

Nejdříve bych začala krátkým vysvětlením příjmů ze závislé činnosti. Příjmem ze závislé činnosti se rozumí příjmy peněžní i nepeněžní dosažené i směnou. Základ daně z této oblasti stanovíme, když k těmto příjmům přičteme sociální a zdravotní pojištění, které musí hradit zaměstnavatel za své zaměstnance. Zároveň bych ráda dodala, že se jedná o sazbu 25 % u sociálního a 9 % u zdravotního pojištění. (Macháček, 2012, s. 23).

Příjmy ze závislé činnosti dle § 6 odst. 1 zákona o daních z příjmů jsou (Česko, 1992):

“a) plnění v podobě příjmu ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce,

b) plnění v podobě funkčního požitku,

c) příjmy za práci člena družstva, společníka společnosti s ručením omezeným, nebo komanditisty komanditní společnosti.

d) odměny člena orgánu právnické osoby, orgánu právnické osoby a likvidátora.“

Zákon o daních z příjmů uvádí, že (Česko, 1992):

“Poplatník s příjmy ze závislé činnosti je dále označen jako "zaměstnanec", plátce příjmu jako "zaměstnavatel". Zaměstnavatelem je i poplatník uvedený v § 2 odst. 2 nebo v § 17 odst. 3, u kterého zaměstnanci vykonávají práci podle jeho příkazů, i když příjmy za tuto práci jsou na základě smluvního vztahu vypláceny prostřednictvím osoby se sídlem nebo bydlištěm v zahraničí. Z hlediska dalších ustanovení zákona se takto vyplácený příjem považuje

za příjem vyplácený poplatníkem uvedeným v § 2 odst. 2 nebo v § 17 odst. 3. V případě, že v úhradách zaměstnavatele osobě se sídlem nebo bydlištěm v zahraničí je obsažena i částka za zprostředkování, považuje se za příjem zaměstnance nejméně 60 % z celkové úhrady.

Příjmy zúčtované nebo vyplacené plátcem daně jsou samostatným základem daně pro zdanění daní vybíranou srážkou podle zvláštní sazby daně, jedná-li se o příjmy podle odstavce 1 plynoucí na základě dohody o provedení práce, jejichž úhrnná výše u téhož plátce daně nepřesáhne za kalendářní měsíc částku 10 000,- Kč, a zaměstnanec u tohoto plátce daně nepodepsal prohlášení k dani podle § 38k odstavce 4, 5 nebo 7 anebo nevyužije-li postup podle § 36 odst. 7.

Poskytuje-li zaměstnavatel zaměstnanci bezplatně motorové vozidlo k používání pro služební i soukromé účely, považuje se za příjem zaměstnance částka ve výši 1 % vstupní ceny vozidla za každý i započatý kalendářní měsíc poskytnutí vozidla.“

Funkční požitky jsou dle zákona o daních z příjmů definovány takto (Česko, 1992):

“a) funkční platy a plnění poskytovaná v souvislosti se současným nebo dřívějším výkonem funkce, jejichž výše se stanoví podle zákona upravujícího platy a další náležitosti spojené s výkonem funkce představitelů státní moci, některých státních orgánů a soudců, s výjimkou platu náležejícího prezidentu republiky a náhrad spojených s výkonem jeho funkce,

b) odměny za výkon funkce a plnění poskytovaná v souvislosti se současným nebo dřívějším výkonem funkce:

- v orgánech obcí a jiných orgánech územní samosprávy,
- ve státních orgánech,
- ve spolcích a zájmových sdruženích,
- v odborových organizacích,
- v komorách,
- v jiných orgánech a institucích.

Za funkční požitek **se nepovažují** příjmy znalců a tlumočnicků, zprostředkovatelů kolektivních sporů a rozhodců za činnost vykonávanou podle zvláštních předpisů.“

2.2.7 Příjmy ze samostatné činnosti (§ 7)

Příjmem ze samostatné činnosti, pokud nepatří do příjmů uvedených v § 6, je (Česko, 1992):

- „a) příjem ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- b) příjem ze živnostenského podnikání,
- c) příjem z jiného podnikání neuvedeného v písmenech a) a b),
- d) podíl společníka v.o.s. a komplementáře komanditní společnosti na zisku,
- e) příjem z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem,
- f) příjem z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku,
- g) příjem z výkonu nezávislého povolání.“

Dle §7 odst. 3 zákona o daních z příjmů (Česko, 1992): „Jsou základem daně příjmy uvedené v odstavcích 1 a 2 s výjimkou uvedenou v odstavci 6 příslušného zákona. Tyto příjmy se snižují o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení s výjimkou příjmů uvedených v odstavci 1 písm. d). Pro zjištění základu daně (dílního základu daně) se použijí ustanovení § 23 až 33.“

V odst. 7 je stanoveno (Česko, 1992): “Neuplatní-li poplatník výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmu, může uplatnit výdaje, s výjimkou uvedenou v § 12, ve výši:

- 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů z živnostenského podnikání řemeslného,
- 60 % z příjmů z živnostenského podnikání, s výjimkou příjmů ze živnostenského podnikání řemeslného,
- 40 % z příjmů z jiného podnikání než ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a než z živnostenského podnikání-nebo z příjmů podle odstavce 2 písm. a), s výjimkou příjmů podle odstavce 6, anebo z příjmů z jiné samostatné činnosti; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 800 000 Kč,
- 30 % z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku; nejvýše lze však uplatnit výdaje do částky 600 000 Kč.

Způsob uplatnění výdajů podle tohoto odstavce nelze zpětně měnit. (Česko, 1992)

2.2.8 Příjmy z kapitálového majetku (§ 8)

Rylová (2015, s. 19) ve své publikaci Daňové zákony v úplném znění k 1. 1. 2015 uvádí, že příjmy z kapitálového majetku jsou:

„a) podíly na zisku z obchodní korporace a dále úroky a jiné výnosy z držby cenných papírů, příjmy z vyrovnání společníkovi, který není účastníkem smlouvy (dále jen "mimo stojící společník"), dosažené na základě smlouvy o převodu zisku podle zvláštního právního předpisu (dále jen "smlouva o převodu zisku") nebo ovládací smlouvy podle zvláštního právního předpisu (dále jen "ovládací smlouva"),

b) podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání,

c) úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, úroky z peněžních prostředků na účtu, který není podle podmínek toho, kdo účet vede, určen k podnikání,

d) výnos z jednorázového vkladu a z vkladu jemu na roveň postaveného,

e) dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem, dávky doplňkového penzijního spoření a z penzijního pojištění po snížení podle odstavce 6,

f) plnění ze soukromého životního pojištění nebo jiný příjem z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy, po snížení podle odstavce 7,

g) úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů nebo zápůjček, úroky z prodlení, poplatky z prodlení, úroky z práva na dorovnání, úroky z vkladů na účtech neuvedených v písmeni c) s výjimkou podle § 7a a úroky z hodnoty splaceného vkladu ve smluvené výši členů obchodních korporací,

h) úrokové a jiné výnosy z držby směnek (např. diskont z částky směnky, úrok ze směnečné sumy),

ch) plnění ze zisku svěřenského fondu po zdanění.“

Za příjem z kapitálového majetku se dále považuje rozdíl mezi vyplacenou jmenovitou hodnotou dluhopisu včetně vkladního listu nebo vkladu jemu na roveň postaveného a emisním kursem při jejich vydání; v případě předčasného zpětného odkupu se použije místo jmenovité hodnoty cena zpětného odkupu. (Rylová, 2015, s. 19)

2.2.9 Příjmy z nájmu (§ 9)

Příjmy z nájmu, pokud nejde o příjmy uvedené v § 6 až 8, jsou (Rylová, 2015, s. 19):

- „a) příjmy z nájmu nemovitých věcí nebo bytů,
- b) příjmy z nájmu movitých věcí, kromě příležitostného nájmu podle § 10 odst. 1 písm. a).“

„Příjmy podle odstavce 1, plynoucí manželům ze společného jmění manželů, se zdaňují jen u jednoho z nich. Základem daně (dílčím základem daně) jsou příjmy uvedené v odstavci 1 snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení (§ 5 odst. 2). Pro zjištění základu daně (dílčího základu daně) se použijí ustanovení § 23 až 33. Příjem z nájmu plynoucí poplatníkům uvedeným v § 2 odst. 3 je, s výjimkou příjmů z nájmu nemovitých věcí nebo bytů, samostatným základem daně pro zdanění zvláštní sazbou daně (§ 36).

Neuplatní-li poplatník výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, může je uplatnit ve výši 30 % z příjmů podle odstavce 1, nejvýše však do částky 600 000 Kč. Způsob uplatnění výdajů podle tohoto odstavce nelze zpětně měnit.“ (Rylová, 2015, s. 19)

2.2.10 Ostatní příjmy (§ 10)

Ostatními příjmy, při kterých dochází ke zvýšení majetku, jsou dle Rylové (2015, s. 20):

- „a) příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu movitých věcí, včetně příjmů ze zemědělské výroby a lesního a vodního hospodářství, které nejsou provozovány podnikatelem,
- b) příjmy z převodu věci a příjmy plynoucí jako protiplnění menšinovým akcionářům při uplatnění práva hlavního akcionáře na výkup účastnických cenných papírů,
- c) příjmy z převodu účasti na společnosti s ručením omezeným, komanditisty na komanditní společnosti nebo z převodu družstevního,
- d) příjmy ze zděděných práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví, včetně práv autorských a práv příbuzných právu autorskému,
- e) přijaté výživné, důchody a obdobné opakující se požitky,
- f) výhry v loteriích, sázkách a jiných podobných hrách a výhry z reklamních soutěží a slosování

- g) ceny z veřejných soutěží, ze sportovních soutěží a ceny ze soutěží, v nichž je okruh soutěžících omezen podmínkami soutěže, anebo jde o soutěžící vybrané pořadatelem soutěže,
- h) příjem obmyšleného ze svěřenského fondu,
- i) bezúplatný příjem.“ (Rylová, 2015, s. 20)

„Od daně jsou, kromě příjmů uvedených v § 4, osvobozeny (Česko, 1992):

- a) příjmy podle odstavce 1 písm. a), pokud jejich úhrn u poplatníka nepřesáhne ve zdaňovacím období 30 000 Kč; přitom příjmem poplatníka, kterému plyne příjem z chovu včel a u kterého nepřekročí ve zdaňovacím období počet včelstev 60, je částka 500 Kč na jedno včelstvo,
- b) výhry z loterií, sázek a podobných her provozovaných na základě povolení vydaného podle zvláštních předpisů¹²⁾ nebo na základě obdobných předpisů vydaných v členských státech Evropské unie nebo dalších státech, které tvoří Evropský hospodářský prostor,
- c) příjmy z prodeje cenných papírů a příjmy z podílů připadající na podílový list při zrušení podílového fondu, pokud jejich úhrn u poplatníka nepřesáhne ve zdaňovacím období 100 000 korun,
- d) bezúplatné příjmy:
 1. od příbuzného v linii přímé a v linii vedlejší, pokud jde o sourozence, strýce, tetu, synovce nebo neteř, manžela, manžela dítěte, dítěte manžela, rodiče manžela nebo manžela rodičů,
 2. od osoby, se kterou poplatník žil nejméně po dobu jednoho roku před získáním bezúplatného příjmu ve společně hospodařící domácnosti a z tohoto důvodu pečoval o domácnost nebo byl na tuto osobu odkázán výživou,
 3. obmyšleného z majetku, který byl do svěřenského fondu vyčleněn nebo který zvýšil majetek tohoto fondu osobou uvedenou v bodě 1 nebo 2,
 4. nabyté příležitostně, pokud jejich hodnota nedosahuje 15 000 Kč.“

Základem daně (dílním základem daně) je příjem snížený o výdaje prokazatelně vynaložené na jeho dosažení. Jsou-li výdaje spojené s jednotlivým druhem příjmu uvedeným v odstavci 1 vyšší než příjem, k rozdílu se nepřihlíží. Plynou-li příjmy podle odstavce 1 písm. h) a ch) ze zdrojů v zahraničí, je základem daně (dílním základem daně) příjem nesnížený o výdaje.

2.2.11 Základ daně a daňová ztráta

Základem daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období, přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení, pokud dále u jednotlivých příjmů podle § 6 až 10 není stanoveno jinak.

U poplatníka, kterému plynou ve zdaňovacím období souběžně dva nebo více druhů příjmů uvedených v § 6 až 10, je základem daně součet dílčích základů daně zjištěných podle jednotlivých druhů příjmů s použitím ustanovení odstavce 1. (Česko, 1992)

$$ZD = DZD_{\S 6} + DZD_{\S 7} + DZD_{\S 8} + DZD_{\S 9} + DZD_{\S 10} - \text{nezdanitelné části} - \text{odčitatelné položky}$$

Pokud podle účetnictví, daňové evidence nebo podle záznamů o příjmech a výdajích přesáhne výdaje příjmy uvedené v § 7 a 9, je rozdíl ztrátou. O ztrátu upravenou podle § 23 (dále jen "daňová ztráta") se sníží úhrn dílčích základů daně zjištěných podle jednotlivých druhů příjmů uvedených v § 7 až 10 s použitím ustanovení odstavce 1. Tuto daňovou ztrátu nebo její část, kterou nelze uplatnit při zdanění příjmů ve zdaňovacím období, ve kterém vznikla, lze odečíst od úhrnu dílčích základů daně zjištěných podle jednotlivých druhů příjmů uvedených v § 7 až 10 v následujících zdaňovacích obdobích podle § 34.

Do základu daně se nezahrnují příjmy osvobozené od daně a příjmy, pro které je dále stanoveno, že se z nich daň vybírá zvláštní sazbou daně podle § 36 ze samostatného základu daně, pokud § 36 odst. 7 nebo 8 nestanoví jinak. Do základu daně se nezahrnují příjmy zahrnuté do samostatného základu daně.

Při přechodu z vedení účetnictví na daňovou evidenci se postupuje podle přílohy č. 2 k tomuto zákonu. Při přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví se postupuje podle přílohy č. 3 k tomuto zákonu. (Rylová, 2015, s. 30)

2.2.12 Sazba daně

Sazba daně činí 19 %. Daň se vypočte jako součin základu daně sníženého o nezdanitelné části základu daně a o odčitatelné položky od základu daně zaokrouhleného na celá sta Kč dolů a sazby daně. U příjmů zahrnutých do samostatného základu daně činí sazba 15 %.

Základ daně je zaokrouhlen na celá sta Kč dolů a vynásobí se jednotnou sazbou 15 %. (Business.center.cz, 2015)

Podepsáním tzv. **Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob k příjmům ze závislé činnosti** odpadají starosti s ročním zúčtováním daně za určitý rok. S tímto prohlášením také zaměstnanci vzniká jakési právo využít při ročním zúčtování nezdanitelné položky, které mu sníží základ daně a také jej opravňuje uplatňovat slevy na dani. Některé tyto slevy budou zaměstnanci již v průběhu roku snižovat měsíční zálohy na daň nebo dosáhne tzv. daňového bonusu, který mu bude navyšovat jeho mzdu (např. sleva na vyživované dítě). Naopak některé tyto slevy se promítnou až do ročního zúčtování (např. sleva na manželku). Jestli bude zaměstnanec váhat, zda podepsat nebo nepodepsat prohlášení k DPFO, odpověď je velice jednoduchá: ano podepsat, jelikož tím pádem plyne zaměstnanci vyšší mzda. Kdyby zaměstnanec pracoval u dvou a více zaměstnavatelů zároveň toto prohlášení k DPFO může podepsat za stejné období, minimálně za 1 kalendářní měsíc jen u jednoho zaměstnavatele. Výhodné je tedy podepsat toto prohlášení u zaměstnavatele, u kterého mu plynou nejvyšší příjmy. Dodatečně lze prohlášení podepsat nejpozději však do 15. února po skončení zdaňovacího období. (Ambrož, 2009, s. 19)

Schéma výpočtu:

Měsíční příjem v Kč

* 1,34 (SP a ZP placené zaměstnavatelem)

= **SHM (zaokrouhlená na celé stovky Kč nahoru)**

*0,15 (sazba daně)

= **záloha na daň v Kč (15 %)**

- měsíční slevy na dani (na poplatníka, invalidní důchod, na studenta)

= **záloha na daň v Kč po úpravě o měsíční slevy (nesmí být záporná – daňový bonus)**

- měsíční daňové zvýhodnění formou slevy na dani (na vyživované dítě)

= **skutečně sražená záloha na daň nebo měsíční daňový bonus**

2.2.13 Odčitatelné položky

Odčitatelné položky se odečítají od základu daně. Až poté, co si základ daně snížíte o odčitatelné položky, se ze základu daně vypočítá 15% daň z příjmu.

- **úroky z hypotéky nebo úvěru ze stavebního spoření**, lze si v rámci jedné domácnosti ze všech úvěrů odečíst až 300.000,- Kč, což znamená až o 45.000,- Kč nižší daň z příjmu.
- **penzijní připojištění se státním příspěvkem**, lze si od ZD odečíst až 12.000,- Kč.
- **životní pojištění**, je možné si od ZD ze zdaňovacího období odečíst až 12.000,- Kč, a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovny.
- **členské příspěvky**, které jste ve zdaňovacím období roku zaplatili odborové organizaci. Lze odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů podle § 6, s výjimkou příjmů zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně, maximálně však do výše 3.000,- Kč za zdaňovací období.
- **dary poskytnuté fyzickým osobám** poskytujícím zdravotní služby, nebo provozujícím školy a školská zařízení, nebo zařízení na ochranu opuštěných zvířat a ohrožených druhů zvířat, nebo hendikepovaným občanům na zdravotnické prostředky, rehabilitační a kompenzační pomůcky. Úhrnná hodnota daru musí činit alespoň 1.000,- Kč nebo přesáhnout 2 % ZD. V součtu lze odečíst nejvýše 15 % ze ZD.
- **bezplatné darování krve či orgánu**. Za každé darování krve si můžete snížit daňový základ o 2.000,- Kč, odběr orgánu se oceňuje částkou 20.000,- Kč.
- **daňová ztráta z podnikání**, která vám vznikla v předešlých pěti letech.
- **poplatky za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání**. Odpočet je možný nejvýše do 10.000,- Kč (u poplatníka se zdravotním postižením max. 13.000,- Kč a s těžším zdravotním postižením max. 15.000,- Kč). (iPodnikatel.cz, 2011-2014)

2.2.14 Slevy na dani

(iPodnikatel.cz, 2011-2014) uvádí, že: „Slevy na dani se, na rozdíl od odčitatelných položek, odečítají až z výsledné daně z příjmu, kterou máte zaplatit. V daňovém priznání k dani z příjmu fyzických osob za rok 2014 lze uplatnit následující slevy z vypočítané daně.“

- Sleva na poplatníka **24.840,- Kč** = Tuto slevu může využít každý poplatník DPFO (i podnikající důchodce), který měl zdanitelné příjmy alespoň část roku. Sleva se vždy

uplatňuje v roční výši a nezáleží přitom, kolik měsíců v roce vaše výdělečná činnost skutečně trvala.

- Sleva na každé vyživované dítě **13.404,- Kč** = Slevu lze uplatnit na dítě žijící ve společné domácnosti, které je nezletilé nebo je mu maximálně 26 let (daňovou slevu lze využít naposledy v měsíci, kdy dítě dovršilo věk 26 let) a soustavně se připravuje na budoucí povolání nebo se díky zdraví připravovat nemůže. **Od roku 2015** dochází ke změně s každým dalším vyživovaným dítětem. Na první vyživované dítě je sleva ve výši 13.404,- Kč za rok, na druhé dítě 15804 Kč za rok, a na třetí a každé další dítě 17004 Kč za rok.
- Školkovné **8.500,- Kč** (rok 2014; rok 2015: 9.200,- Kč) = Rodiče si mohou uplatnit slevu na dani ve výši prokázaných výdajů za umístění dítěte ve školce nebo předškolním zařízení, ve kterých budou mít umístěné své dítě. Výdaje na stravu se nepovažují za výdaj za umístění dítěte.
- Sleva na manžela/manželku **24.840,- Kč** = Slevu můžete uplatnit na manželku nebo manžela, která/ý s vámi žije ve společné domácnosti a jejíž/jehož příjem za rok 2014 nepřesáhl 68.000,- Kč.
- Sleva na manžela/manželku ZTP/P **49.680,- Kč** = V případě, že je manžel či manželka držitelem průkazu ZTP/P.
- Sleva na studenta **4.020,- Kč** = Slevu lze uplatnit, pokud jste ve zdaňovacím období studentem na státem uznané škole až do 26 let věku. U prezenčního doktorského studia je limit až 28 let.
- Sleva na invaliditu I. či II. stupně **2.520,- Kč** = V případě, že máte nárok na invalidní důchod pro invaliditu I. nebo II. stupně, nebo pokud vám zanikl nárok na invalidní důchod kvůli souběhu nároku na výplatu invalidního a starobního důchodu.
- Sleva na invaliditu III. stupně **5.040,- Kč** = Slevu můžete uplatnit, pokud jste pobírali invalidní důchod pro invaliditu III. stupně nebo jiný důchod z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění, u něhož je podmínkou přiznání invalidita III. stupně.
- Sleva na držitele ZTP/P průkazu **16.040,- Kč** = pokud jste držitelem průkazu ZTP/P.
- Sleva pro zaměstnavatele na zaměstnance se zdravotním postižením **18.000,- Kč** a **60.000,- Kč** na každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením. (iPodnikatel, 2011-2014)

3 DAŇOVÉ ZATÍŽENÍ VE VYBRANÝCH ZEMÍCH EU

Daňové zatížení se vyjadřuje podílem daňových příjmů k hrubému domácímu produktu státu v % (tzv. daňová kvóta). Započítávají se sem všechny daně a povinné platby jako je sociální či zdravotní pojištění. Procento daňového zatížení neklesá pouze z důvodu poklesu daňových sazeb, ale rovněž z důvodu nižšího daňového výběru. Při ekonomickém poklesu se vybere na daních méně než v minulém roce. Daňový výběr klesá rychleji než HDP. Složená daňová kvóta vyjadřuje podíl daní včetně cla a povinných příspěvků na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění na hrubém domácím produktu. (Finanční noviny, 2015)

$$\text{Daňová kvóta} = \frac{\text{příjmy z daní}}{\text{HDP}} * 100$$

$$\text{Složená daňová kvóta} = \frac{\text{příjmy daňového charakteru}}{\text{HDP}} * 100$$

Obr. 6: Daňové zatížení ve vybraných zemích EU v letech 2002 a 2012 v % k HDP
(Finanční noviny.cz, 2015)

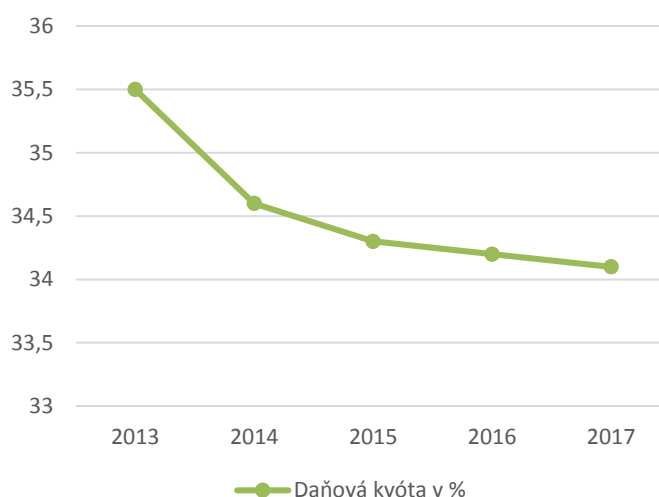
3.1 Daňová kvóta

Rozdíly v celkové míře zdanění jsou mezi jednotlivými členskými zeměmi EU poměrně značné. Nízké daňová kvóta je v Pobaltí. Národní ekonomika v Estonsku, Litvě a Lotyšsku stojí na pevných základech, což přispívá také k nízkému procentu zdanění a výrazně pomáhá k rozvoji byznysu. Během ekonomické krize se domácí ekonomiky v uvedených zemích propadly, ceny nemovitostí klesly, ale následně došlo k rychlému ekonomickému oživení. Nízké zdanění přitom zlepšuje podnikatelské prostředí a pomáhá ekonomickému růstu.

Z členských zemí EU bylo za rok 2012 nejnižší daňové zatížení v Litvě (27,2 %), Bulharsku (27,9 %), Lotyšsku (27,9 %), Rumunsku (28,3 %), Slovensku (28,3 %) a Irsku (28,7 %). Nejvyšší daňové zatížení z členských zemí EU za rok 2012 bylo v Dánsku (48,1 %), Belgii (45,4 %), Francii (45,0 %) a Švédsku (44,2 %). Daňové zatížení v Česku (35,0 %) je 16. nejvyšší z členských zemí EU. V rámci zemí EU je tedy průměrné. Ve dvanácti členských zemích EU je tedy daňové zatížení nižší a v patnácti vyšší než v Česku. (Finanční noviny.cz, 2015)

Tab. 2: Daňová kvóta v ČR s výhledem do roku 2017 (MF ČR, 2015)

mld. Kč	2013	2014	2015	2016	2017
Daňové příjmy	767	771	784	804	828
<i>Daň z výroby a dovozu</i>	483	478	483	494	504
<i>Daň z přidané hodnoty</i>	298	300	303	311	322
<i>Spotřební daně</i>	150	142	145	146	147
<i>Daně z důchodů, jmění</i>	283	292	300	310	323
<i>DPFO</i>	150	154	157	162	169
<i>DPPO</i>	130	135	140	144	150
Daňová kvóta v %	35,5	34,6	34,3	34,2	34,1

Obr. 7: Vývoj daňové kvóty v ČR v letech 2013 – 2017

3.2 Zatížení nepodnikajících osob

Daň, která postihuje tyto subjekty nejvíce, je daň z příjmu. Tato daň vystupuje zároveň se sociálním a zdravotním pojištěním, které s výpočtem mzdy také souvisí. Dalšími daněmi zatěžující nepodnikatele jsou zejména daň z přidané hodnoty, spotřební daně a daň z převodu nemovitostí. V případě daně darovací a dědické jde u nepodnikatelů zejména o převody v rámci I. a II. příbuzenské skupiny, kdy je daň nulová.

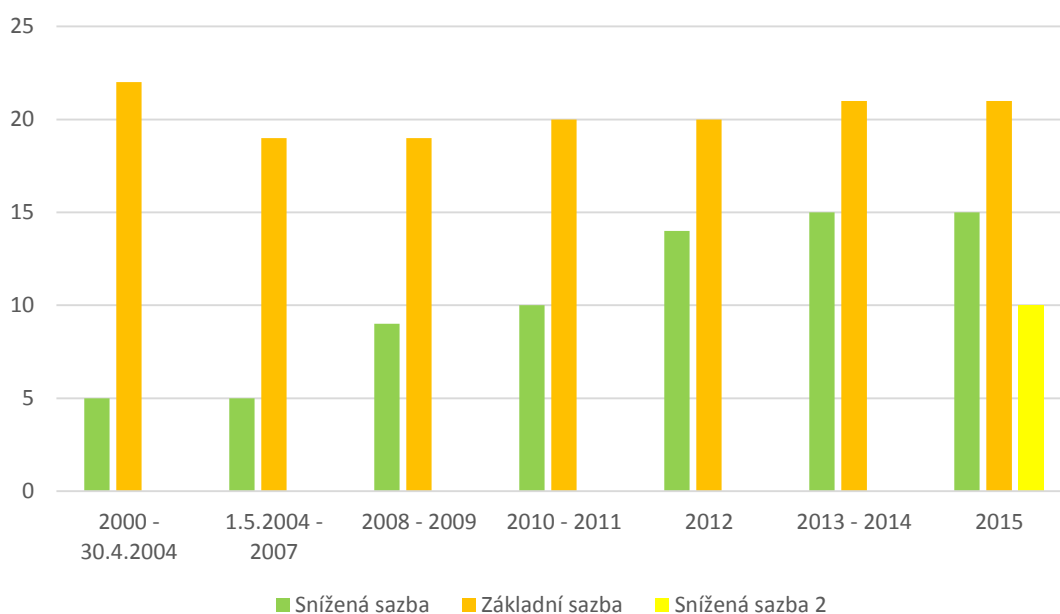
Příklad:

Výpočet hrubé mzdy zaměstnance a jeho daňové povinnosti na základě stanovení mzdy na úrovni průměrné mzdy pro rok 2015 = 26.611,- Kč (vzp.cz, 2015):

Tab. 3: Výpočet daňové povinnosti zaměstnance vč. SP a ZP

HM	26 611,-
SP 25 % zaměstnavatel	6 653,-
SP (6,5 %) zaměstnanec	1 730,-
ZP (9 %) zaměstnavatel	2 395,-
ZP (4,5 %) zaměstnanec	1 198,-
SHM	35 658,74
ZD (SHM zaokr. nahoru)	35 700,-
Daň 15 % ze SHM	5 355,-
Slevy na dani	2 070,-
Daň po slevách	3 285,-
Daňové zvýhodnění na dítě	0,-
Daňová povinnost	3285 + 1730 + 1198 = 6 213,- Kč

Zaměstnanec podepsal Prohlášení k dani a má nárok na uplatnění slevy pouze na poplatníka ve výši 2 070,- Kč/měsíc. Daň před slevami činila 5 355,- Kč. Sociální a zdravotní pojištění, které si zaměstnanec platí je 2 928,- Kč. Pokud by si poplatník neuplatnil žádné slevy byla by jeho daňová povinnost odvést do rozpočtu celkem 8 283,- Kč, v případě že uplatní slevu na poplatníka bude jeho výsledná daňová povinnost 6 213,- Kč.

Obr. 8: Vývoj sazeb DPH v % v letech 2000 – 2015 (ucetnikavarna.cz, 2015)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Ke zpracování své praktické části jsem se rozhodla využít dotazníkového šetření. Hlavním cílem tohoto dotazníku bylo zjistit, jaká je úroveň daňové gramotnosti u vybraných respondentů.

4.1 Výběr respondentů a způsob sběru dat

Tento dotazník vyplnilo celkem 88 nepodnikajících osob, jelikož jsem hned v úvodu stanovila otázku s možnostmi, které eliminují podnikatele z tohoto dotazníkového šetření. Dotazník byl respondentům předložen v papírové podobě a min. věk respondenta byl stanoven na 18 let.

4.2 Koncepce dotazníku

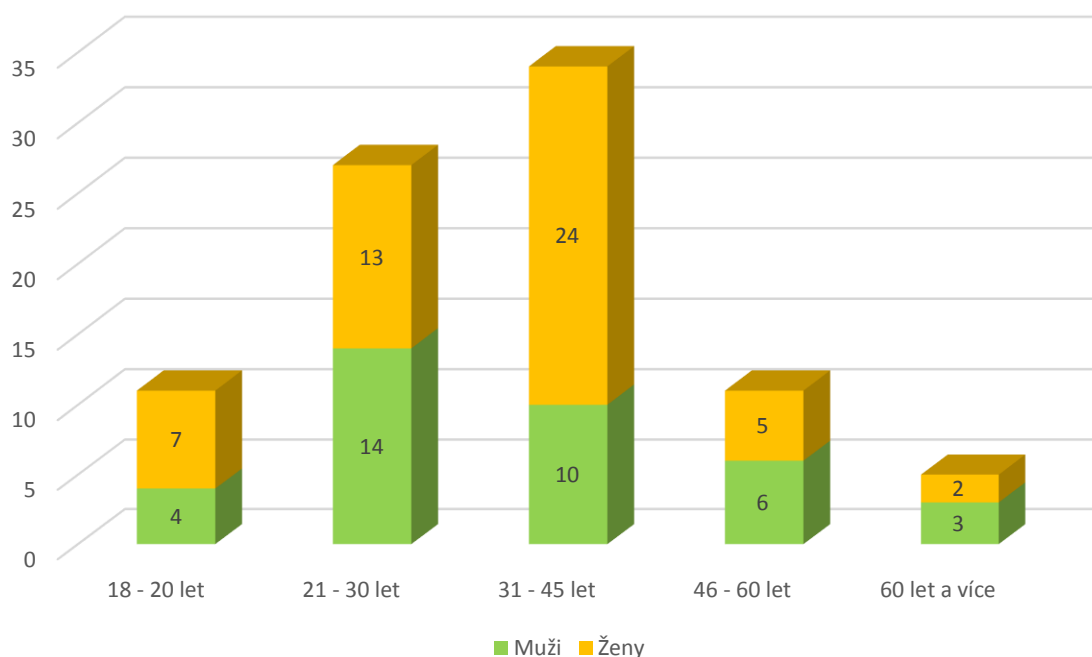
Dotazník se skládá celkem z 28 otázek. V úvodu jsem využila otázek, jejichž výběr možností zajistí rozdělení respondentů podle pohlaví, věku, rodinného stavu, nejvyššího dosaženého vzdělání, počtu dětí apod. Dotazník obsahoval otázky, které měly zjistit všeobecné informace o daních, jako například jestli respondent někdy podával daňové přiznání či se sám považuje za osobu, která rozumí daňové problematice. Obsahoval ale také informace, které se týkaly přímo daně z příjmu fyzických osob, daně z nemovitostí, daně z přidané hodnoty, spotřebních daní či daně darovacích. Dalším typem otázek byly takové, které měly zjistit názor respondentů na zvýšení či snížení různých daní. Dotazník je poměrně komplexní, je zaměřen na různé daňové otázky a poznatky.

4.3 Zpracování a vyhodnocení dat

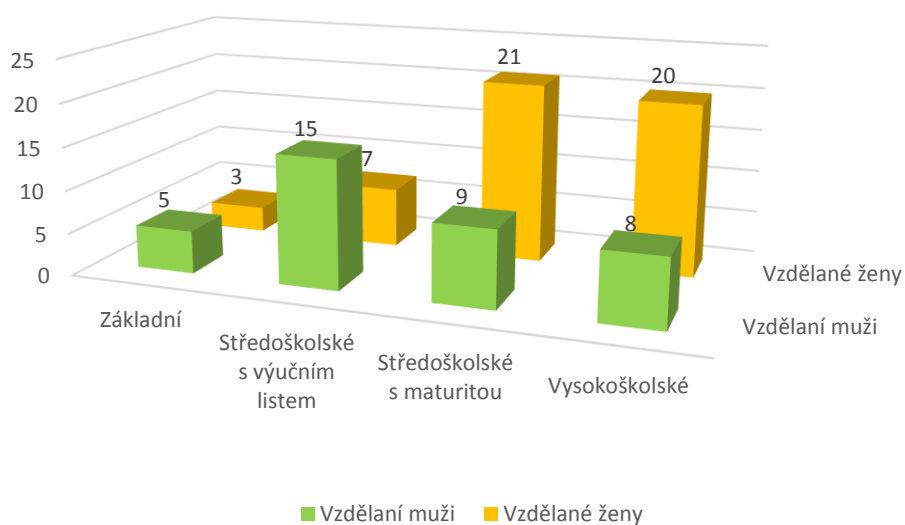
Po získání vyplněných dotazníků nastala fáze zpracování. V této fázi jsem se rozhodla použít základní poznatky získané studiem. Věřím, že právě toto zpracování a poznatky získané vyhodnocením šetření, budou zároveň pochopitelné i pro zájemce, kteří nemají znalosti statistické analýzy.

5 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VYPLÝVAJÍCÍCH Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Složení respondentů, kteří odpověděli na dotazník, bylo následující – 51 žen a 37 mužů. Podle věku jsem rozdělila respondenty do 5 skupin. Nejvíce dotazovaných osob bylo ve 3. kategorii, tedy ve věku 31 ž 45 let, a to 34 dotazovaných. Jednotlivé věkové hranice a jejich složení podle pohlaví jsou znázorněny na následujícím obrázku. (Obr. 9)

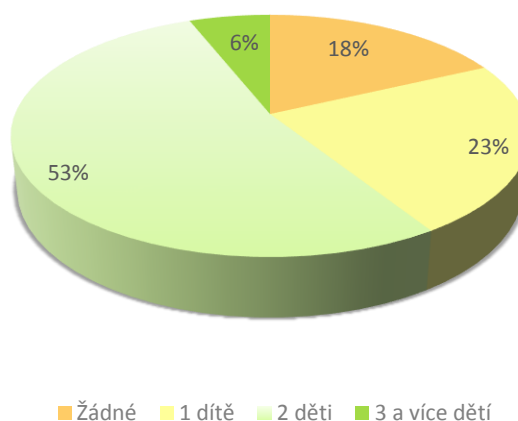
Obr. 9: Rozdělení respondentů dle věku a pohlaví (vlastní zpracování)

Obr. 10: Vzdělání respondentů dle pohlaví (vlastní zpracování)

Při vyhodnocování budu používat pojmy, které budu nejdříve definovat. První z nich je **modus**, představující hodnotu, která se v daném statistickém souboru vyskytuje nejčastěji. **Medián** je taková hodnota, která se ve statistickém souboru nalézá přímo v jejím středu. Pro nalezení mediánu musíme hodnoty postavit do jedné řady a vzít hodnotu, která se nalézá uprostřed. U souborů se sudým počtem znaků vezmeme pro jeho určení dvě hodnoty vyskytující se přesně uprostřed, z nichž vytvoříme aritmetický průměr. V našem souboru jsou to údaje na 44. a 45. místě, jejichž součet vydělíme dvěma.

Nyní se vraťme k vyhodnocování, nejčastěji zastoupená odpověď u otázky počtu dětí, tedy modus byla 2 děti. Tato odpověď byla vyslovena u 53 % respondentů. Dalších 18 % dotazovaných nemá dítě žádné, 23 % dotazovaných má 1 dítě a 6 % odpovědělo, že má 3 nebo více dětí.

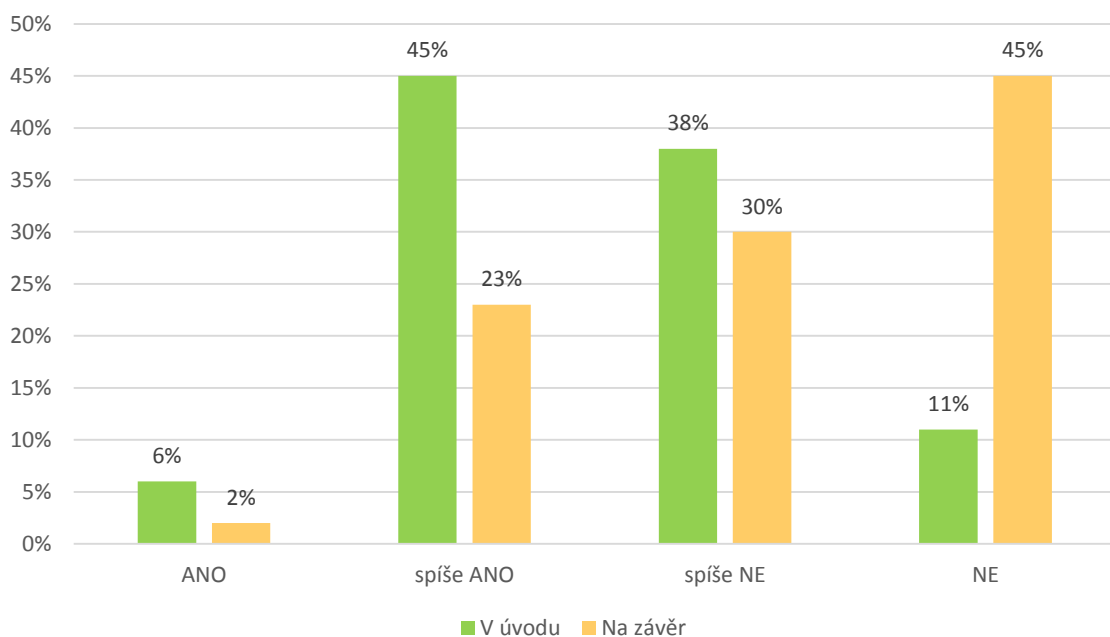
Obr. 11: Rozdělení respondentů dle počtu dětí

V další otázce jsem zkoumala průměrný čistý měsíční příjem dotazovaných, kde se hodnoty pohybovaly okolo 14 000,- Kč, což představuje částku hluboko pod průměrným příjmem v České republice (pro rok 2015 je HM stanovena 26 611,- Kč) Medián, neboli prostřední hodnota byla 14 500 Kč a modus, který představuje hodnotu objevovanou nejčastěji, je 15 000 Kč.

V otázce č. 8 jsem se dotazovala, zda se sám respondent považuje za osobu se znalostí daňové problematiky. Předpokládala jsem, že pokud tuto otázku položím na začátek dotazníku a poté také na konec dotazníku budou se odpovědi lišit, jelikož si myslím, že lidé nad daňovou problematikou nepřemýšlí každý den, ale jakmile absolvují dotazník, tak se jejich pohled na svou vlastní znalost může výrazně lišit. Možnosti odpovědi na tuto otázku jsem předem stanovila a respondent mohl odpovědět:

- ANO / spíše ANO / spíše NE / NE

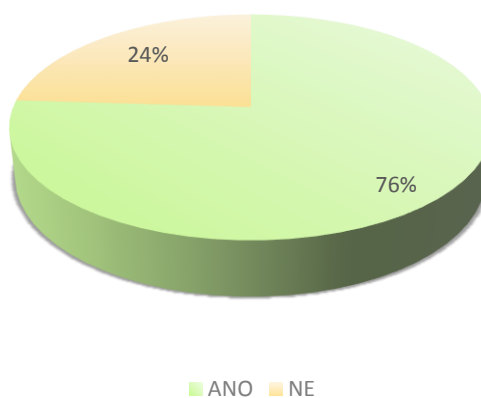
Předpoklad, že výsledky odpovědí na tuto otázku nebudou na začátku a v závěru dotazníku stejné se potvrdil. Většina lidí na tuto otázku odpověděla v úvodu kladněji než v závěru dotazníku. Dotazovaní, kteří v úvodu odpověděli, že se považují za někoho, kdo daňové problematice rozumí, už si tím v závěru nebyli tak jisti. Změnu odpovědí zachycuje následující obrázek (Obr. 12):

Obr. 12: Změny v odpovědích na otázku č. 8 před dotazováním a po absolvování dotazníku (vlastní zpracování)

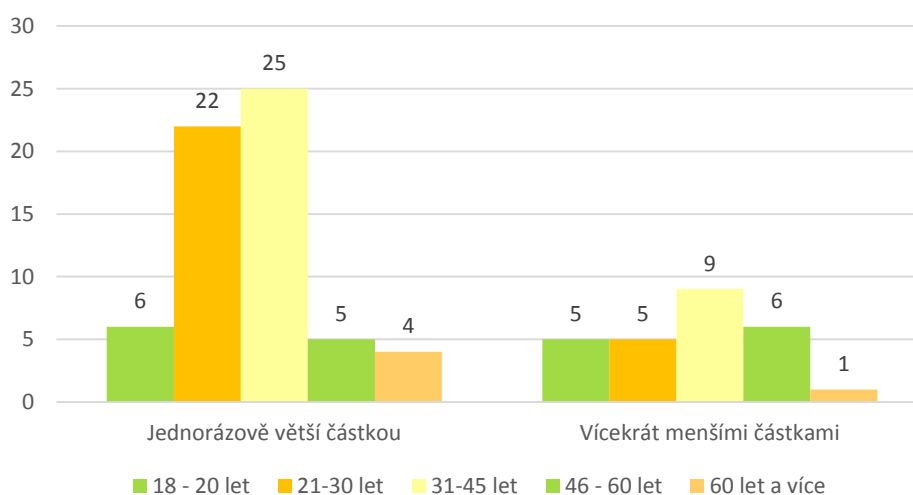
Z tohoto vyhodnocení vyplývá, že skutečná znalost lidí o daních je menší, než si ve skutečnosti v běžném životě myslí. Fakt, který potvrzuje větší znalosti o daních, než skutečně jsou, může být velmi znepokojující.

Další otázka dotazníku (otázka č. 9) se zaměřila na sledování, zda si lidé myslí, že platí vyšší daně než v okolních zemích. Zhruba 76 % se přiklání k odpovědi, že ano. Lidé tedy mají jasnou představu o tom, že platíme vyšší daně než lidé v okolních zemích, což není tak úplně pravda, jelikož daňové zatížení ČR se pohybuje okolo 35 %, a to rozhodně není jedna z nejvyšších hodnot, které nám ukazuje graf daňového zatížení ve vybraných zemích EU (Obr. 6). Zřejmě je to důsledek, kterou si lidé vytvořili neustálým zvyšováním daní.

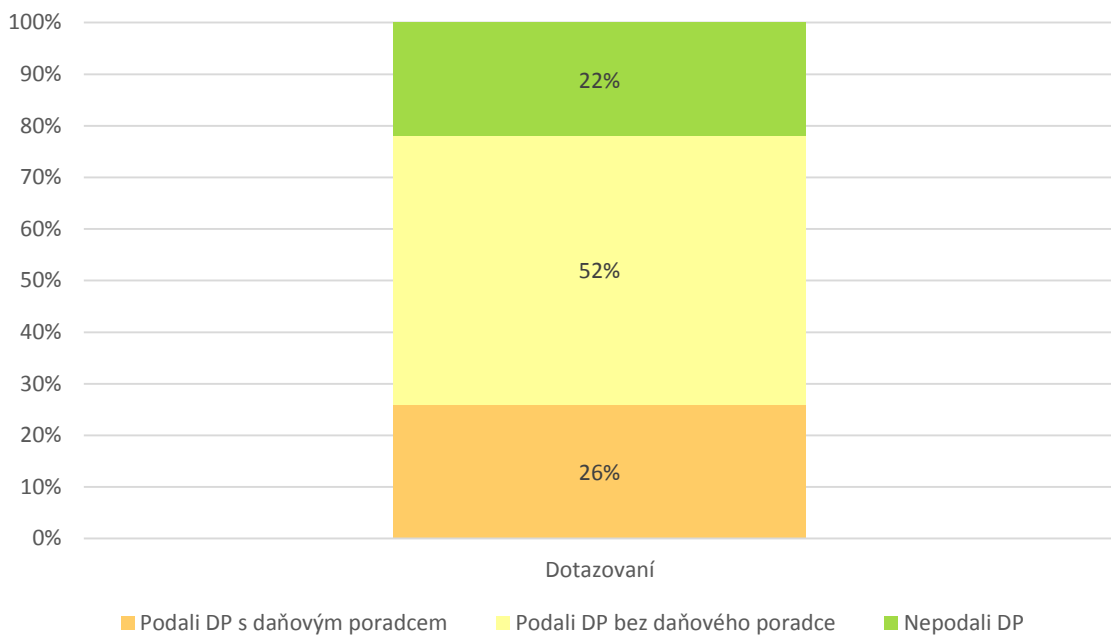
Obr. 13: Struktura odpovědí na otázku „Myslíte si, že platíme více daní než v okolních zemích?“ (vlastní zpracování)

Preference respondentů ohledně placení daní jednorázovou větší částkou či několika menšími částkami zachycují odpovědi na otázku č. 27. Následující graf zachycuje srovnání preferencí dotazovaných v závislosti na tom, do které věkové skupiny spadají.

Obr. 14: Rozdělení respondentů dle jejich preference placení daně v závislosti na věkové kategorii

Z dotazníkového šetření dále vyplývá, že 78 % dotazovaných již někdy podali daňové příznání, ale pouze jedna třetina z nich někdy využili služeb daňového poradce.

Obr. 15: Podíl respondentů, kteří již někdy podali/nepodali DP

5.1 Výsledky šetření týkající se daně z příjmů FO

Šetření dále obsahovalo otázky, které se zaměřily na povědomí o uplatňování slev na dani a na nezdanitelných částí základu daně. Ve většině případů na otázku, zda vědí o možnosti snížení daně o určité položky, odpověděli ANO. Bylo tomu tak v 89 % případů. Což bylo pozitivní zjištění, následovala však otázka, která byla zacílena na zjištění, které daně konkrétně si poplatníci uplatňují. Otázka se týkala několika slev na dani a jedné nezdanitelné části - dary.

První z položek byla sleva na poplatníka. Bylo překvapující, že asi v 10 případech lidé pracovali, ale uváděli, že neuplatňují slevu na poplatníka. Usoudila jsem, že zřejmě tito lidé slevu uplatňují, jen nevědí, že se tak nazývá nebo o ní vůbec nevědí.

Další slevou, kterou jsem zkoumala, byla sleva na vyživované dítě. U této otázky jsem v souvislosti s jinou vyzorovala fakt, že si sice zaměstnané osoby uplatňují tuto slevu, neznají však jejich aktuální výši. Přičemž už v tomto roce dostali minimálně jednu výplatní pásku, ze které by výši slevy zjistili. Aktuální výši slevy na dítě vědělo pouze 13 dotazovaných, přičemž slevu uplatňuje 49 osob. Chyby respondenti dělali nejčastěji v tom, že uváděli

např. slevy z předešlých let. Zjištění, že lidé nerozumí svým výplatním páskám, jsem vypo-
zorovala nejen na základě dotazníku, ale i ve svém blízkém okolí.

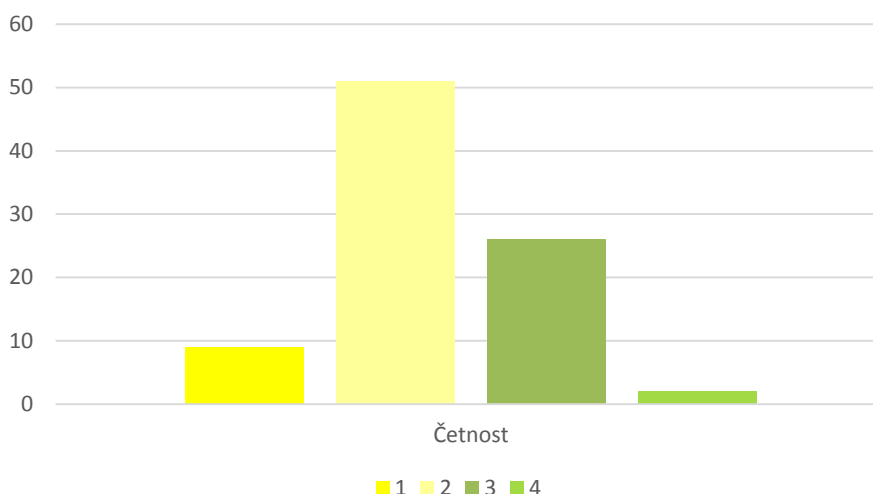
V další otázce jsem zjišťovala, zda má dotazovaný hypotéku. Pouze 25 z nich odpovědělo,
že má hypoteční úvěr či úvěr ze stavebního spoření. Zároveň se ukázalo, že ti, kteří hypotéku
mají většinou současně uplatňují položku úroky z hypotečního úvěru. Bylo tomu tak ve 22
případech. Zřejmě výše odpočtu v tomto případě je natolik vysoká, že motivuje poplatníky
k podání daňového přiznání.

Zjištění, že pouze 2 respondenti z celého výběru uplatňují slevu na manželku/manžela je
zapříčiněna zřejmě tím, že splnění podmínky nároku této slevy jsou velmi přísné a většina
rodin tedy na tuto slevu nemá nárok.

Nezdanitelné položky byly zjišťovány prostřednictvím položky odpočtu darů. Dle výsledků
tohoto šetření pouze 4 respondenti uvedli, že tento odpočet využívají. Odpočet darů se tedy
nejeví, že bude patřit k pravidelně využívaným nezdanitelným částkám.

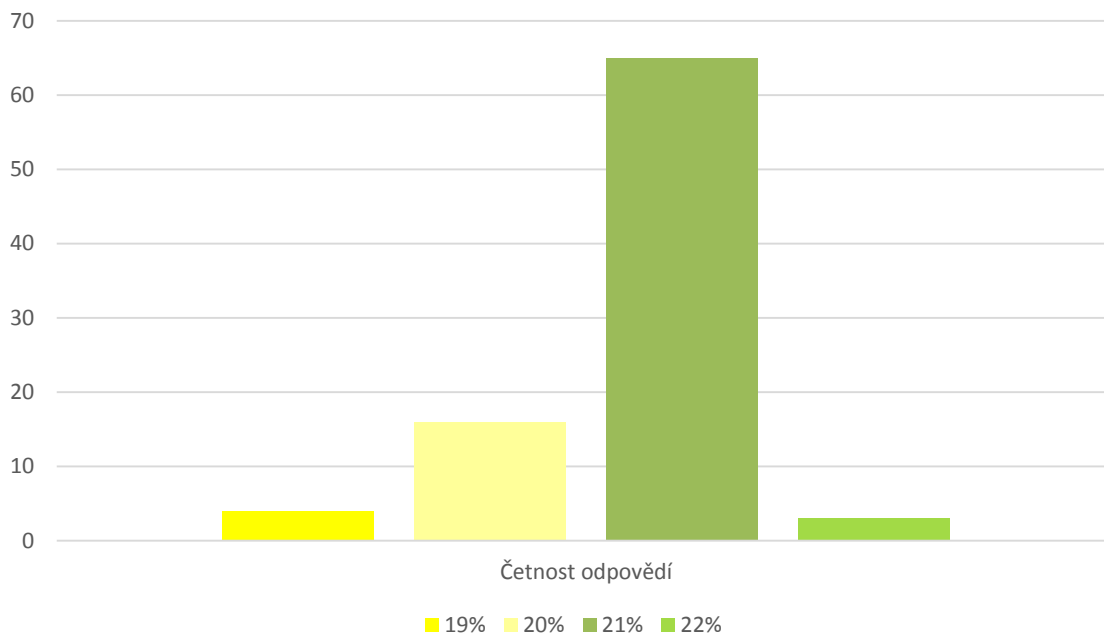
5.2 Výsledky šetření týkající se daně z přidané hodnoty

V dotazníku jsem ohledně sazby DPH položila hned několik otázek. První z nich byla „Kolik
máme sazeb DPH pro rok 2015?“ Měla za cíl zjistit, zda respondenti zaznamenali, že v le-
tošním roce došlo k přidání třetí sazby daně, a to další snížené ve výši 10 %. Výsledek nebyl
příliš uspokojivý, jelikož celých 70 % oslovených odpovědělo nesprávně.

Obr. 16: Četnost odpovědí na otázku „Kolik máme v ČR sazeb DPH pro rok 2015?“
(vlastní zpracování)

Jak jsem dále z vyhodnocování zjistila, ne všichni lidé ví, jaká je výše aktuální základní sazby DPH. Četnost odpovědí na aktuální výši základní sazby DPH zobrazuje níže uvedený graf (Obr. 17)

Obr. 17: Četnost odpovědí na otázku týkající se aktuální výše základní sazby DPH (vlastní zpracování)

Další otázkou jsem se snažila zjistit, zda lidé pocítili zvýšení DPH v poslední letech, kde 68 % respondentů odpovědělo, že ANO a dalších 23 % odpovědělo spíše ANO, což nemá příliš kladný dopad na ekonomiky, jelikož lidé méně nakupují a snaží se více šetřit, zřejmě v důsledku možnosti dalšího zvyšování daní.

5.3 Výsledky šetření týkající se spotřebních daní

Daně spotřební představují velkou skupinu daní, kterou by šlo jen velmi těžce vymezit daňové zatížení u nepodnikatelských subjektů. Zjišťovala jsem tedy, jak vnímají zatížení těmito daněmi přímo vybraní respondenti. Otázka č. 23 měla za úkol objasnit, u jakých daní jsou lidé pro zachování její výše, kde jsou pro jejich zvýšení a kde naopak pro jejich snížení.

U daně z minerálních olejů (např. benzín) požadovalo 88% respondentů snížení a zbývajících 12 % je ochotno platit za tuto daň stejně. U daní z lihu se vyjádřilo 20 % oslovených pro zvýšení, 56 % pro zachování stejné výše a 24 % pro snížení. Další z uvedených daní je daň z piva, při níž 55 % dotazovaných je ochotno platit stejně, 23 % je pro snížení a 22 %

pro zvýšení. Pro zachování stejné výše u daně z vína a meziproductů je celých 75 % oslovených, 18 % je pro snížení a 7 % pro zvýšení této daně. U daně z tabákových výrobků došlo k překvapivému výsledku, kdy 70 % dotazovaných se vyjádřilo, že jsou pro zvýšení této daně 20 % pro její snížení a jen 10 % pro její zachování.

5.4 Výsledky šetření týkajících se nemovitostí

Další významnou složkou daňového zatížení jsou daně z nemovitostí a daň z převodu nemovitostí. Daně dědické a darovací se mohou totiž týkat i jiných movitostí. Prostřednictvím dotazníku lze vyzorovat, že pokud oslovení respondenti platí tuto daň, tak jak uvedli v otázkách číslo 24 a 25, 100 % z nich k tomu nevyužívá služeb daňového poradce.

5.5 Zatížení vnímané vybranými respondenty

Otázka 26 přímo zabývala tím, jak respondenty jednotlivé druhy daní respondenty zatěžují. Pro zjištění jsem použila stupnici, kterou měli oslovení vyjádřit hodnotu vnímaného daňového zatížení, přičemž hodnota 1 byla pro nejmenší vnímané zatížení a hodnota 5 naopak pro zatížení nejvyšší. Respondenti se nejvíce shodli na názoru, že je nejvíce zatěžuje daň z přidané hodnoty. Na druhém místě uvedli spotřební daně a třetí skončila daň z příjmu. Nejmenší zatížení se projevilo u daně darovací a dědické. K tomuto výsledku došlo zřejmě, jelikož víme, že v rámci I. a II. příbuzenské skupiny se tato daň neplatí. K této otázce uvádím také k jednotlivým typům daní hodnoty modus a medián.

Tab. 4: Modus a medián vnímaného daňového zatížení u jednotlivých druhů daní
(vlastní zpracování)

Daň	Modus	Medián	Aritmetický průměr
Daň z příjmu FO	5	4	3,65
DPH	5	5	4,07
Spotřební daně	5	5	4,02
Daň z nemovitostí a jejich převodů	1	2	2,23
Daň darovací a dědická	1	1	1,73

5.6 Daňová optimalizace u vybraných nepodnikajících osob

5.6.1 Optimalizace daňové povinnosti rodiny

Pro analýzu jsem si vybrala čtyřčlennou rodinu. Hlavou rodiny je pan Karel a společně se svou manželkou Adélou mají dvě nezletilé děti ve věku 2 a 10 let. Paní Adéla je na mateřské dovolené. Rodina bydlí v rodinném domě, který si pořídili na hypotéku. Kromě domu vlastní také kancelář, kterou nevyužívají ale chtějí si ji do budoucna ponechat a tak se ji rozhodli pronajímat. Během roku nastaly tyto skutečnosti:

- pan Karel pracuje u firmy ABC a jeho roční hrubý příjem činí 256 896,- Kč ročně;
- paní Adéla má roční příjem ve výši 63 000,- Kč;
- pan Karel si platí 556,- Kč měsíčně na životní pojištění, 1x bezúplatně daroval krev;
- roční výnos z pronájmu kanceláře činí 10 000,- Kč;
- úroky z hypotečního úvěru činí 42 000,- Kč;
- pan Karel prodal ovoce ze zahrádky za 19 000,- Kč.

Pan Karel u svého zaměstnavatele podepsal prohlášení k dani a uplatňuje tak slevu na poplatníka. Dále uplatňuje slevu na 2 nezletilé děti a slevu na manželku Adélu.

Výpoč měsíční daňové povinnosti a čisté mzdy pana Karla

Hrubá mzda	21 408,- Kč
SP zaměstnavatel (25 %)	5 352,- Kč
ZP zaměstnavatel (9 %)	1 927,- Kč
SP zaměstnanec (6,5 %)	1 392,- Kč
ZP zaměstnanec (4,5 %)	964,- Kč
SHM	28 687,- Kč
SHM (na celé stovky nahoru)	28 700,- Kč
Daň 15 %	4 305,- Kč
Sleva na poplatníka	- 2 070,- Kč
Sleva na 2 děti	- 2 634,- Kč
Daň o slevách (bonus)	-399,- Kč
Čistá mzda	19 451,- Kč

Tím, že pan Karel podepsal u svého zaměstnavatele prohlášení k dani a uplatňuje také daňové zvýhodnění na 2 děti, dosáhl v tomto měsíci snížení daňové zátěže o 4 704 Kč. Čistá mzda díky daňovému bonusu vzrostla měsíčně o 399,- Kč. Výsledná čistá mzda pana Karla je tedy 19 451,- Kč.

Pro roční zúčtování využijeme výplatních pásek pana Karla pro rok 2015. Celkový hrubý roční příjem pana Karla je tedy ve výši 256 895,- Kč. Při ročním zúčtování daně dále je nutné vzít v potaz skutečnosti, které se při měsíčním zúčtování nezohledňují. Jedná se o odpočet určitých slev na dani a nezdanitelných částek. Základ daně se navíc zvýší i o jiné dílčí základy, které panu Karlovi vznikly díky jeho aktivitám.

Příjmy z pronájmu překročily hranici 6 000 Kč, proto je tedy nutné je zdanit. Skutečně vynaložené výdaje by nepřesáhly paušální ve výši 3 000,- Kč (30 % z 10 000,- Kč). Proto pro určení vynaložených výdajů využijeme výdaje paušální.

Jelikož pan Karel svým prodejem ovoce nepřekročil hranici 20 000,- Kč (příležitostný příjem), nemusí mít v tomto případě vlastníkem živnostenského oprávnění ani jej nemusí zdanit, jelikož nepřekročil výše uvedenou mez.

Jednotlivé dílčí základy daně se sečtou a získáme tak celkový roční základ daně.

§ 6	256 896,- Kč
§ 9	<u>7 000,- Kč</u>
Celkem	263 896,- Kč

V § 15 Zákona o daních z příjmů nalezneme nezdanitelné části základu daně. Nyní musíme stanovit jejich výši. Tyto položky slouží jako jeden z nejlepších nástrojů pro daňovou optimalizaci poplatníka. Úroky z hypotečního úvěru nepřekročily stanovenou hranici, tudíž je možné je odečíst v plné výši. Odpočet na životním pojištění bude 6 672,- Kč ročně. Za bezúplatné dárcovství krve si může odečíst 2 000 Kč. Daroval krev jedenkrát, konečná částka tedy bude 2 000 Kč.

Úroky z hypotéky	42 000,- Kč
Dárcovství krve	2 000,- Kč
<u>Životní pojištění</u>	<u>6 672,- Kč</u>
CELKEM	50 672,- Kč

Základ daně snížený o nezdanitelné části základu daně slouží pro výpočet skutečné výše daně. Základ daně se zaokrouhluje na celé stokoruny směrem dolů. Zaokrouhlíme ho tedy na částku 213 200,- Kč, ze které vypočteme 15 % daň.

$$ZD = 263\,896 - 50\,672 = 213\,224,- \text{ Kč}$$

$$ZD \text{ zaokr. na celé stovky dolů} = 213\,200,- \text{ Kč}$$

$$\text{Daň } 15\% = 31\,980,- \text{ Kč}$$

Jelikož pan Karel u svého zaměstnavatele podepsal prohlášení k dani, může uplatnit roční slevu na poplatníka. Dále má také nárok na slevu na manželku, která je ve stejné výši. Manželka má příjmy pouze 63 000,- Kč z rodičovského příspěvku, což znamená, že se nejedná o příjmy vlastní (vlastní jsou na úrovni nuly), tudíž splňují hranici pro nárok na tuto slevu. Pan Karel má nárok na uplatnění slevy na poplatníka v roční částce 24 840,- Kč, dále slevu na manželku v částce 24 840,- Kč a také si může uplatnit daňové zvýhodnění na dvě děti v částce celkem 29 208,- Kč.

Daň 15 %	31 980,- Kč
Sleva na poplatníka	- 24 840,- Kč
Sleva na manželku	- 24 840,- Kč
Daň po slevách	0,- Kč
Daňové zvýhodnění na děti	- 29 208,- Kč
Daňový bonus	- 29 208,- Kč

Panu Karlovi vznikl za rok 2015 nárok na daňový bonus ve výši 29 208,- Kč. V tomto případě se panu Karlovi měsíčně uplatňoval daňový bonus ve výši 399,- Kč (tj. 4 788,- Kč ročně), o který bude jeho roční doplatek ze strany finančního úřadu snížen. Může si o něj zažádat v ročním zúčtování do konce března 2015 s podáním daňového přiznání z příjmů FO. Pokud by se rozhodl využít daňového poradce a doručí příslušnému finančnímu úřadu plnou moc, přesouvá si povinnost podat daňové přiznání až na 1. července 2015.

Daň z nemovitosti

Rodina pana Karla vlastní dům, který pořídil na hypoteční úvěr. Kancelář, kterou pronajímají je v domě, kde žijí. Ročně musí pan Karel platit z této nemovitosti daň. Daň mu kaž-

doročně vyměřuje finanční úřad v místní působnosti města. Jako základ daně slouží rozloha nemovitosti. Dům má rozlohu 85 m² a je na dvě patra. Každoročně platí daň ve výši 865,- Kč.

Daně nepřímé

Z daní nepřímých je rodina nejvíce zatěžována daní z přidané hodnoty a spotřebními daněmi. Vyčíslení daňové zátěže je zde velmi složité. Lze však alespoň formou např. dotazníku zjistit vnímání daňového zatížení jednotlivých daní samotnými subjekty.

ZÁVĚR A DOPORUČENÍ

V první polovině mé praktické části jsem zpracovávala dotazník. Tento dotazník byl předložen v papírové podobě 88 nepodnikajícím osobám. Dotazník se zaměřil na různé otázky týkající se daňové gramotnosti respondentů a vnímání daňového zatížení samotnými oslovenými. V úvodu dotazníku jsem použila základní otázky týkající se věku, vzdělání, pohlaví, rodinného stavu, což přispělo k vyšší vypovídací schopnosti ohledně znalostí oslovených. Na dotazník odpovědělo 51 žen a 37 mužů rozdělených do 5 věkových kategorií. Průměrný plat respondenta se dle zjištění pohyboval okolo 14 000 Kč, tedy výrazně pod hranicí průměrné mzdy v České republice.

Jedna z otázek dotazníku byla začleněna dvakrát za úmyslem zjištění, jestli se názor na vlastní daňovou gramotnost oslovených změní před a po vyplnění dotazníku. Trend měl jak jsem předpokládala zhoršující se charakter. Znamená to, že pokud respondent neví, na co bude tázán, domnívá se, že jeho znalosti jsou lepší, než ve skutečnosti jsou.

Z šetření dále vyplynulo, že respondenti si myslí, že platí vyšší daně, než v okolních zemích. Tuto domněnku vyslovilo celých 76 % dotazovaných. Při sestavování dotazníku mě zajímalo, zda by lidé preferovali placení více menších daní, nebo by zvolili odvod jedné, ale vyšší daně. Daňové příznání alespoň jednou podalo 78 % dotazovaných. Avšak pouze jedna třetina z nich někdy využilo služeb daňového poradce.

Další oddíl se týkal daně z přidané hodnoty. Ve většině případů dotazovaní respondenti hodnotili zvýšení DPH v posledních letech za nesprávné, mnoho z nich však nezaznamenalo ani vytvoření nové snížené sazby ve výši 10 %. V této souvislosti jsem zjišťovala také povědomí o výši sazby základní, kdy ne úplně všichni dotazovaní věděli, jakou výši aktuálně má.

U daně z minerálních olejů se lidé vyjádřili pro její snížení, naopak překvapivě požadovali zvýšení u daně z tabákových výrobků. U ostatních spotřebních daní by většina oslovených uvítala zachování stejné výše.

Poslední oddíl se zaměřil přímo na daňové zatížení. V dotazníku byla tabulka, ve které respondenti měli vyjádřit na škále od 1 do 5, jak je jednotlivé daně zatěžují. Hodnota 1 vyjadřuje nejmenší zatížení a hodnota 5 největší zatížení. U jednotlivých druhů daní jsem z hodnot určila modus, medián a aritmetický průměr. Dle šetření nejvíce respondenty zatěžuje daň z přidané hodnoty, následují spotřební daně a jako třetí se umístila daň z příjmu.

Možnosti optimalizace u nepodnikajících subjektů jsou oproti podnikajícím dosti omezené, často však nejsou využívány poplatníky ani v této míře. Nejvýznamnějším nástrojem daňové optimalizace jsou pro nepodnikatele odčitatelné položky a nezdánitelné části základu daně. Některé odčitatelné položky jsou zaměstnancům uplatňovány automaticky, a proto mnoho z nich ani neví, že jsou jim slevy na daních poskytovány a hlavně ani v jaké výši. U některých slev a nezdánitelných částí však zaměstnanec musí podat daňové přiznání sám, což je často zdrojem problému, jelikož lidé sami nevědí, jaké položky si mohou odečíst. Považují tedy podání daňového přiznání za zbytečné a berou ho jako zátěž. Nepodnikajícím fyzickým osobám bych proto doporučila využití služeb daňového poradce, který se nám, i přes náklad na jeho služby, může v oblasti např. daňového bonusu vyplatit. Z mého šetření vyplynulo, že téměř nikdo z oslovených služeb poradce nikdy nevyužilo. Dalším doporučením je vyhledat někoho z blízkého okolí, kdo daním rozumí a poradit se, případně se o daňovou problematiku zajímat více sám.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní zdroje:

AMBROŽ, Jan. *Daňové přiznání fyzických osob*. Praha: Koršach, 2009, 148 s. Daně pro každého (Koršach). ISBN 978-80-86296-24-1.

AMBROŽ, Jan. *Typy pro daňové přiznání*. Praha: Koršach, 2010, 146 s. Daně pro každého (Koršach). ISBN 978-80-86296-33-3.

ČESKO. Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbirka zákonů České republiky. 1992, částka 117, s. 3473-3491. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2640>

DVOŘÁKOVÁ, Veronika. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2013/2014*. Praha: Linde Praha, 2013, 327 s. ISBN 978-80-7201-916-8.

GRUBER, Jonathan. *Public finance and public policy*. 3rd ed. New York: Worth Publishers, c2011, 1 v. (various pagings). ISBN 1429219491.

JÁNOŠÍKOVÁ, Petra, Petr MRKÝVKA a Ivan TOMAŽIČ. *Finanční a daňové právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 525 s. ISBN 978-80-7380-155-7.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 275 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie: úvod do problematiky*. 2., aktualiz. vyd. Praha: ASPI, c2009, 120 s. Vzdělávání a certifikace účetních. ISBN 978-80-7357-423-9.

LAJTKEPOVÁ, Eva. *Veřejné finance v České republice: teorie a praxe*. Vyd. 1. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2013, 130 s. ISBN 978-80-7204-861-8.

MACHÁČEK, Ivan. *Fyzické osoby a daň z příjmů 2012*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 299 s. Otázky a odpovědi z praxe. ISBN 978-80-73577-11-7.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 642 s. ISBN 978-80-7357-698-1.

RYLOVÁ, Zuzana. *Daňové zákony ...: s komentářem změn ...*. Brno: Computer Press, [2004]-., sv. Právní předpisy v platném znění (Computer Press).

ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2008, xvi, 301 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-005-8.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. 12. aktualiz. vyd. V Praze: Vox, 2014, 391 s. ISBN 978-80-87480-23-6.

VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 427 s. ISBN 978-80-7478-388-3.

Internetové zdroje:

Business.center.cz.2015. *1213-7235* [online]. [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: <http://business.center.cz/>

Finanční noviny.cz: Ekonomický server ČTK. *1213-4996* [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/jak-vysoke-plati-evropane-dane/1098007>

IPodnikatel.cz: Daňové přiznání [online]. [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: <http://www.ipodnikatel.cz/Danove-priznani/recept-jak-zaplatit-na-dani-z-prijmu-v-roce-2015-co-nejmene/Odcitatelne-polozky-2015.html>

Karlovarský kraj: Podnikatelé [online]. [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: podnikatele.karlovyvary-region.eu/podnikani/1-zakladni-charakteristika-pojistneho-systemu

ManagementMania.com: Daňová soustava ČR. 2013. *1213-7235* [online]. [cit. 2015-05-13]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/danova-soustava-cr>

Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <http://www.vzp.cz/platci/informace/povinnosti-platcu-metodika/osvc/osvc-prumerna-mzda>

Účetní kavárna [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/uzitecne-tabulky/sazby-dane-z-pridane-hodnoty/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Apod.	A podobně
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmů právnických osob
FO	Fyzická osoba
HDP	Hrubý domácí produkt
HM	Hrubá mzda
Kč	Korun českých
Mld.	Miliarda
MF	Ministerstvo financí
Např.	Například
Obr.	Obrázek
P	Příjmy
Resp.	Respektive
S.	Strana
Sb.	Sbírký
SHM	Superhrubá mzda
SP	Sociální pojištění
Tab.	Tabulka
Tzv.	Tak zvaně
V	Výdaje
ZD	Základ daně
ZP	Zdravotní pojištění

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Rozdělení rozpočtové soustavy ČR (Kubátová, 2010, s.)	15
Obr. 2: Výše daňových příjmů (Lajtkepová, 2013, s. 35)	16
Obr. 3: Struktura celkových příjmů SR ve 3. čtvrtletí 2014 (MF ČR, 2015)	20
Obr. 4: Struktura daní v České republice (ManagementMania.com, 2013)	21
Obr. 5: Systém sociálního pojištění v ČR (Karlovarský kraj, 2014)	22
Obr. 6: Daňové zatížení ve vybraných zemích EU v letech 2002 a 2012 v % k HDP (Finančnínoviny.cz, 2015).....	36
Obr. 7: Vývoj daňové kvóty v ČR v letech 2013 – 2017.....	38
Obr. 8: Vývoj sazeb DPH v % v letech 2000 – 2015 (ucetnikavarna.cz, 2015).....	39
Obr. 9: Rozdělení respondentů dle věku a pohlaví (vlastní zpracování)	42
Obr. 10: Vzdělání respondentů dle pohlaví (vlastní zpracování)	42
Obr. 11: Rozdělení respondentů dle počtu dětí.....	43
Obr. 12: Změny v odpovědích na otázku č. 8 před dotazováním a po absolvování dotazníku (vlastní zpracování)	44
Obr. 13: Struktura odpovědí na otázku „Myslíte si, že platíme více daní než v okolních zemích?“ (vlastní zpracování)	45
Obr. 14: Rozdělení respondentů dle jejich preference placení daně v závislosti na věkové kategorii	45
Obr. 15: Podíl respondentů, kteří již někdy podali/nepodali DP	46
Obr. 16: Četnost odpovědí na otázku „Kolik máme v ČR sazeb DPH pro rok 2015?“ (vlastní zpracování)	47
Obr. 17: Četnost odpovědí na otázku týkající se aktuální výše základní sazby DPH (vlastní zpracování)	48

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Struktura příjmů SR v České republice (Lajtkepová, 2013, s. 31).....	15
Tab. 2: Daňová kvóta v ČR s výhledem do roku 2017 (MF ČR, 2015).....	37
Tab. 3: Výpočet daňové povinnosti zaměstnance vč. SP a ZP	38
Tab. 4: Modus a medián vnímaného daňového zatížení u jednotlivých druhů daní (vlastní zpracování)	49

SEZNAM PŘÍLOH

PI Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den, jmenuji se Kateřina Palínková a jsem studentkou 3. ročníku Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, kde studuji obor Účetnictví a daně. Prosím Vás o vyplnění tohoto dotazníku, který mi nápomocný ke zpracování bakalářské práce na téma „Analýza daňového zatížení nepodnikajících osob“. Jeho vyhodnocení bude anonymní. Předem děkuji za Vaši ochotu.

1. Jsem MUŽ/ ŽENA

2. Věk:

3. Jsem zaměstnán/ jsem podnikatel

4. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- Základní,
- Středoškolské (výuční list),
- Středoškolské s maturitou
- Vysokoškolské

5. Rodinný stav: svobodný/á ženatý/vdaná rozvedený/á vdovec/vdova

6. Počet dětí:

7. Jaký je Váš čistý měsíční výdělek?Kč

8. Myslíte si, že rozumíte daňové problematice v ČR? ANO/spíše ANO/spíše NE/ NE

9. Myslíte si, že lidé v ČR v porovnání s jinými zeměmi platí vyšší daně?

ANO/spíše ANO/spíše NE/ NE

10. Podával(a) jste někdy daňové priznání? ANO/NE

11. Využili jste někdy služeb daňového poradce? ANO/NE

12. Víte, že si lze daň snížit o určité položky? ANO/NE

13. Označte prosím, kterou z těchto položek uplatňujete?

- Sleva na poplatníka,
- Sleva na dítě,
- Sleva na manželku/manžela,
- Sleva na studenta,
- Sleva pro držitele průkazu ZTP/P
- dary

14. Uplatňujete daňové zvýhodnění na děti?

ANO/NE/NEVÍM

15. Víte, jaké je daňové zvýhodnění na první dítě v roce 2015?

..... Kč

16. Daňové přiznání z příjmu fyzických osob se podává na FÚ nejpozději do

.....

17. Pokud Vám zpracovává daňové přiznání z příjmu fyzických osob daňový poradce podává se nejpozději do

.....

18. Máte hypotéku či úvěr ze stavebního spoření?

ANO/NE

19. Pokud ANO, uplatňujete si hodnotu zaplacených úroků ke snížení ZD?

ANO/NE

20. Kolik máme sazeb daně z přidané hodnoty v roce 2015 ?

.....

21. Jaká je výše základní sazby DPH pro rok 2015?

22. Pocítil(a) jste v posledních letech zvýšení DPH?

ANO/spíše ANO/spíše NE/ NE

23. Zakroužkujte prosím, u kterého produktu jste spíše pro zvýšení daně a kde naopak?

daň z minerálních olejů

SNÍŽIT/NECHAT/ZVÝŠIT

daň z lihu

SNÍŽIT/NECHAT/ZVÝŠIT

daň z piva

SNÍŽIT/NECHAT/ZVÝŠIT

daň z vína a meziproductů

SNÍŽIT/NECHAT/ZVÝŠIT

daň z tabákových výrobků

SNÍŽIT/NECHAT/ZVÝŠIT

24. Platíte daň z nemovitostí?

ANO/NE

25. Pokud platíte, podáváte si daňové přiznání sám?

ANO/NE

26. Uveďte jak vnímáte, že Vás tyto daně zatěžují? Použijte stupnice 1-5, kdy hodnota 1 je pro nejnižší vnímané zatížení a hodnota 5 je pro nejvyšší vnímané zatížení:

- Daň z příjmu
- DPH
- Spotřební daně (z tabákových výrobků, z minerálních olejů, z vína a meziproductů, z piva, z lihu)
- Daň z nemovitostí a jejich převodů
- Daň dědická a darovací

27. Co Vám vyhovuje více? Platit daň jedenkrát větší částku nebo raději vícekrát menší částky?

28. Považujete se po absolvování tohoto dotazníku za někoho, kdo rozumí daňové problematice?

ANO/spíše ANO/spíše NE/ NE